

Boj proti státu a jiné eseje

Nestor Machno

květen 2000

Obsah

Velký říjen na Ukrajině	3
K desátému výročí vzniku machnovského povstaleckého hnutí na Ukrajině	4
O obraně revoluce	9
Několik slov o národnostní otázce na Ukrajině	11
Židům celého světa	12
Machnovščina a problém antisemitismu	13
Na památku kronštadtské vzpoury	16
Idea rovnosti a bolševici	17
Cestičky „proletářské“ moci	18
„Sovětská“ moc – její současná a budoucí situace	20
Boj proti státu	21
První máj – symbol nové éry v životě a boji námezdně pracujících	23
Anarchismus a dnešek	23
Naše organizace	24
O revoluční disciplíně	25
ABC revolučního anarchisty	26
Otevřený dopis španělským anarchistům	33
O historii španělské revoluce z roku 1931 a roli, jakou v ní sehráli levicoví a pravicoví socialisté a anarchisté	34
Bibliografický doslov – Alexandre Skirda	37

Velký říjen na Ukrajině

Říjen roku 1917 je velkým historickým mezníkem v Ruské revoluci, spočívajícím v tom, že pracující z měst i vesnic si uvědomili své právo uchopit svůj osud do vlastních rukou a vzít si zpět své sociální a ekonomické dědictví – zemědělskou půdu, domy, továrny, doly, dopravu a konečně i školy, dosud používané k okrádání jejich předků o všechny zmíněné hodnoty.

Zkrátka však uvidíme, že bychom značně pochybili, kdybychom pohlíželi na Říjen jako na ztělesnění Ruské revoluce. Ve skutečnosti se Ruská revoluce zrodila v předchozích měsících, době, během níž rolníci na venkově a dělníci ve městech pochopili, co všechno je vlastně v sázce. Symbolem ekonomického a politického osvobození pracujících se předtím stala i revoluce z února 1917. Pracující ale rychle poznali, že vývoj Únorové revoluce se začal odehrávat podle zdegenerovaného scénáře, typického pro liberální buržoazii, a tak revoluce nebyla schopna zahájit uskutečňování jakéhokoli sociálního projektu. Pracující se bezprostředně nato začali zbavovat omezení způsobených Únorem, spálili všechny mosty spojující je s jeho pseudorevoluční podstatou i cíli a vykročili vpřed.

Na Ukrajině mělo jejich hnutí dvě stránky. V této době se městský proletariát rozhodl, že na straně jedné vzhledem k mizivému anarchistickému vlivu v jeho řadách a nedostatku informací ze skutečné politické scény a domácího politického života na straně druhé, pokud má být odstavena od moci koalice pravých eserů a buržoazie, je vzhledem k tomu, že se pracující přidali k revolučnímu boji, naprosto nezbytné dostat k vládě bolševiky.

Zatím se na vesnici a zvláště v Záporoží na Ukrajině, kde se samoděržaví nikdy zcela nepodařilo vykořenit ducha svobody, se revoluční rolnictvo chopilo jako své nejnaléhavější a nejzákladnější povinnosti návratu k přímé revoluční akci, aby se co nejdříve zbavilo poměščíků a kulaků. Bylo totiž přesvědčeno, že toto osvobození přiblíží vítězství v boji proti socialisticko-buržoazní koalici.

Právě proto ukrajinští rolníci vyrazili do útoku, zmocnili se buržoazních arzenálů (zejména během tažení pučistického generála Kornilova na Petrohrad v srpnu 1917) a následně odmítli odvést velkostatkářům a kulakům druhou každoroční splátku za pronájem půdy. (Agenti vládní koalice se mezitím snažili rolníkům půdu opět vzít a držet ji pro původní vlastníky, údajně v souladu s vládní politikou ponechat vše při starém, dokud o věci nerozhodne Ústavodárné shromáždění.)

Rolníci povstali a zabavili pozemky a hospodářská zvířata poměščíků, kulaků, klášterů a státních statků, přičemž vždy založili místní výbor, aby se staral o tento majetek v duchu sdílení s ostatními vesnicemi a komunami.

Ze všech plánů ukrajinského rolnictva zřetelně prosvítá instinktivní anarchismus. Rolníci dali průchod nijak neskrývané nenávisti k jakékoli státní moci a ruku v ruce s tímto pocitem šla jasná vůle vydobýt si svobodu. Tato vůle je mezi rolníky přítomna opravdu velice silně a ve své podstatě se nejprve projevuje odstraněním nástrojů buržoazní vlády, například četnictva a úředníků ústřední vlády apod. Došlo k tomu v mnoha oblastech po celé Ukrajině. Existuje nepřeberné množství příkladů, jak rolníci v provinciích Jekatěrinoslav, Cherson, Poltava, Charkov a částečně i Tavropol vyhnali ze svých vesnic četníky nebo je dokonce zbavili práva zatýkat bez výslovného pokynu rolnických výborů a vesnických shromáždění. Z četníků se nakonec stali pouze vykonavatelé jejich rozhodnutí. Nedlouho poté byly podobně zredukovány pravomoci místních úřadů.

Sami rolníci začali rozhodovat na vesnických shromážděních o všech přečinech i sporech a upřeli tak správním orgánům jmenovaným ústřední mocí jakékoli soudní pravomoci. Často se státní úředníci ocitli v takové nemilosti, že byli přinuceni uprchnout nebo se skrývat.

Bylo přirozené, že na pozadí takového přístupu k individuálním a sociálním právům se rolníci v žádném případě neobávali, že heslo „Všechnu moc sovětům“ se promění v novou státní moc. Mezi městským proletariátem, více ovlivněným sociálními demokraty a bolševiky, byly možné obavy ještě nezřetelnější.

Co se týče rolnictva, charakter pravomocí lokálních sovětů znamenal přeměnu těchto útvarů na autonomní územně vymezené jednotky, založené na bázi revolučního spojení a sociálně ekonomické samosprávy pracujících s výhledem na vybudování nové společnosti. Rolníci výše zmíněný slogan „Všechnu

moc sovětům“ naplnili myšlenkou právě takového vývoje, doslova ho uplatnili v praxi, rozšířili a bránili proti zásahům Pravých eserů, Kadetů (liberálů) a monarchistických kontrarevolucionářů.

Tak tedy došlo k tomu že Říjen se ještě neodehrál a rolníci již překročili Rubikon. V mnoha oblastech odmítli platit nájem poměščíkům a kulakům, poté se kolektivně zmocnili půdy a hospodářských zvířat a vyslali své delegáty k městskému proletariátu, aby se dohodli co se týče obsazování továren a podniků, ustavili bratrské vztahy a ruku v ruce vybudovali nové společenské zřízení námezdně pracujících.

V této chvíli ještě myšlenky „Velkého října“ nepřijali za své ti, kteří se k nim později přihlásili: bolševici a leví eseri, ba právě naopak – ústřední výbory i jejich organizace jako celek je ostře kritizovaly. Na druhé straně co se týče ukrajinských rolníků, nepředstavoval „Velký říjen“ a zvláště postavení, jakého se mu dostalo ve chronologii politického vývoje, nic více než jen pouhou kapitolu v procesu, který začal již dávno.

Během říjnových událostí proletariát z Moskvy, Petrohradu a jiných velkých měst společně s vojáky a rolníky žijícími v okolí, pouze pod vlivem anarchistů, bolševiků a levých eserů, uspořádal a lépe politicky vyjádřil věc, pro kterou začalo revoluční rolnictvo v mnoha oblastech na Ukrajině aktivně bojovat již na počátku srpna 1917 na základě velmi příznivých okolností, neboť mělo podporu proletariátu.

Ohlasy nové proletářské verze Října pronikly na Ukrajinu o měsíc a půl později. Již z prvních výzev delegátů nejrůznějších sovětů a politických stran a pak i z dekretů Rady lidových komisařů bylo jasné, co se za ní vlastně skrývá. Ukrajínští rolníci ale byli nerozhodní, protože k této možnosti se nevztahovaly žádné uzavřené dohody.

Právě v této chvíli se na Ukrajině začaly objevovat skupiny rudogvardějců, přicházející většinou z Ruska, které útočily na města a komunikační centra pod kontrolou kozáckých jednotek ukrajinské Centrální rady. Ta byla tak zasažena šovinismem, že nebyla schopna pochopit spojení ukrajinských námezdně pracujících s jejich ruskými bratry a především nezaznamenala, že mezi nimi všeobecně panuje revoluční duch a lidé jsou připraveni okamžitě zahájit boj za svoji sociální a politickou nezávislost.

Tím, že vám předkládáme analýzu Velkého října u příležitosti jeho desátého výročí, snažíme se zdůraznit, že naše práce na Ukrajině na sklonku roku 1917 byla v naprostém souladu s akcemi revolučních pracujících z Petrohradu, Moskvy a dalších velkých ruských měst.

Zmiňujeme se o revolučním přesvědčení a nadšení, projevujícím se na ukrajinském venkově již dlouho před Říjnem, ale zároveň respektujeme a vysoce si vážíme odhodlání a rozhodnosti, projevené během říjnových událostí ruskými dělníky, rolníky a vojáky.

V našem pohledu do minulosti si nemůžeme odpustit poznámku ke dnešku, neboť ten je s Říjnem tím či oním způsobem provázán. Můžeme pouze vyjádřit upřímné zděšení nad skutečností, že deset let poté, co se zmíněné ideje naplno projevily právě v Říjnu, staly se objektem pohrdání ze strany těch samých lidí, kteří se jejich jménem dostali k moci a uchopili do svých rukou vládu nad Ruskem.

Se smutkem vyjadřujeme naši solidaritu se všemi, kteří bojovali pro vítězství Října a dnes hnijí ve vězeních a koncentračních táborech. Stupeň jejich utrpení z hladu a hladomoru nám nezůstal utajen a vyvolal v nás pocit hluboké lítosti, která v den desátého výročí Října zaujala místo kdysi obvyklé radosti.

Je naší revoluční povinností znovu pozvednout svůj hlas a zvolat přes hranice SSSR: „Vraťte synům Října jejich svobodu, vraťte jim právo organizovat se a šířit své myšlenky!“

Za situace, kdy neexistuje svoboda a námezdně pracující nemají žádná práva, se Sovětský svaz dusí a zabíjí to nejlepší, co má. Jeho nepřátelé jsou potěšeni a podnikají celosvětové přípravy na to, aby za jakoukoli cenu vykořenili revoluci a souběžně s ní i SSSR.

„Dělo Truda“ 29. říjen 1927, str. 9-11

K desátému výročí vzniku machnovského povstaleckého hnutí na Ukrajině

Jak všichni víme, vedla podlá zrada myšlenek Velkého října bolševickou stranou a její „revoluční a proletářskou“ vládou, která dostala pod svoji kontrolu celou zemi, k uzavření hanebného míru s německým císařem Vilémem II. a rakouským císařem Karlem. Poté byl na domácí frontě rozpoután ještě

nechtunější boj především proti anarchismu a pak proti levým eserům a socialismu všeobecně. V červnu 1918 jsem se na naléhání Sverdlova, tehdejšího předsedy Všeruského výkonného výboru sovětů, sešel v Kremle s Leninem. Na základě mého mandátu jako hlavy Revolučního obranného výboru guljajpolského regionu, jsem Lenina informoval o nerovném boji, vedeném na Ukrajině revolučními silami proti rakousko-uherským vetřelcům a jejich spojencům z Ukrajinské centrální rady. Diskutovali jsme na toto téma a on, poté, co si povšiml mé zarputilé rolnické oddanosti věci revoluce a anarchistických myšlenek v ní zahrnutých, mě ujistil, že sovětská vláda zahájila v městských centrech revoluce boj nikoli proti anarchismu jako takovému, ale spíše proti banditům, vydávajícím se za anarchisty.

„Naše bolševická strana a já osobně budeme vždy schopni najít společnou řeč s výhledem na vybudování společné revoluční fronty s anarchisty, zapojenými do organizovaných revolučních aktivit, například s těmi, o nichž jste hovořil. To se však vůbec netýká společenských zrádců – skutečných nepřátel opravdového osvobození proletariátu a chudého rolnictva. Vzhledem k nim bude můj přístup neoblomný - jsem jejich nepřítel.“

S takovou úrovní vychytralosti a pokrytectví, jakou při této příležitosti projevil Lenin, se zřídka kdy setkáte i u profesionálního politika. V oné chvíli totiž bolševici už zorganizovali represe proti anarchismu s jasným úmyslem zdiskreditovat ho v očích veřejnosti. Leninův bolševismus prohlásil za nežádoucí jakékoli svobodné revoluční organizace. Anarchismus pro něj stále ještě představoval určitou hrozbu. Pokud by se naučil jednat organizovaným a přísně politicky soudržným způsobem v širokých masách dělníků a rolníků, aby je v politickém a strategickém smyslu navedl na vítěznou cestu, anarchismus by sám o sobě mohl soustředit všechny zdravé a revoluci zcela oddané prvky z celé země a dalo se předpokládat, že by prostřednictvím boje učinil všechny myšlenky svobody, rovnosti a svobodné práce živoucí skutečností.

Poznamenejme, že vzhledem k socialistům bylo Leninovo chování stejně urážlivé... Ofenzíva bolševické vlády proti anarchismu a socialismu v daný moment prokázala velkou službu zahraničním kontrarevolucionářům, jejichž jednotky snadno pronikaly do revolučního území na Ukrajině a rychle vytlačovaly všechny revoluční bojové oddíly vedené anarchisty, esery nebo dokonce i odpadlíky bolševiky.

Díky zmíněné odporné zradě bolševických vůdců byla kontrarevoluce rychle schopna přerušit veškeré revoluční svazky mezi městy a vesnicemi na Ukrajině a pak zahájit masové represe. Tímto způsobem se ukrajinská revoluce naprosto neočekávaně ocitla s krkem v oprátce svých nepřátel a v první fázi byla takřka úplně potlačena.

Byly to temné dny plné krve a hrůzy. Na základě dohody s Centrálními mocnostmi bolševičtí vůdci evakovali z Ukrajiny všechny dobře vyzbrojené a disciplinované revoluční oddíly složené z ruských dělníků. Stalo se to právě ve chvíli, kdy byli ukrajinští námezdně pracující uboze ozbrojeni, takřka bez výstroje a nevyhnutelně šli na jistou porážku místo svých ruských bratrů. Nepřátelům revoluce se prostě nemohli v žádném případě postavit na odpor. Na několika místech se srazili v krvavých šarvátkách s představiteli bolševické vlády, upírajícím jim vstup do země s jejich zbraněmi. Tehdy se vše zdálo ztraceno, protože poté, když se revoluční rolníci, sjednocení okolo anarchokomunistické skupiny v Guljaj Pole a rozptýlení v početných skupinách a oddílech, pokusili stáhnout do Ruska, tak poznali, že tam revoluce stále probíhá a mohla by jim klidně pomoci znovu nabrat síly, které potřebovali k novému boji proti kontrarevolučním vetřelcům. V tomto stadiu revoluce už ale bylo naneštěstí naprosto zřetelné, že bolševické vedení se obrací proti všemu zdravému a revolučnímu v masách námezdně pracujících, systematicky ožebračovaných ve prospěch stranických privilegií a za nimi prosvítající kontrarevoluce na postupu. Na přístupech k Taganrogu bolševická vláda připravila léčky na nezávislé revoluční skupiny a oddíly, aby je odzbrojila. Tyto okolnosti vedly naše síly z hrdého revolučního regionu Guljaj Pole k rozptýlení se do malých skupin. Některé se pokusily tajně vrátit domů, ale jiné se rovněž ve skrytu sešly v Taganrogu, aby rozhodly co dále.

V Taganrogu jsem byl skupinou shromážděných soudruhů pověřen, abych společně s Věrtelnikovem uspořádal konferenci. Zahájili jsme jednání. Rezoluce byly krátké, ale šly k věci a žádný z účastníků nechtěl pokračovat v ústupu. S výjimkou mne, Věrtelnikova a třech dalších soudruhů, se všichni ostatní rozhodli vrátit se do boje a s maximální opatrností zahájit ilegální práci mezi rolníky. Moji čtyři kolegové

a já jsme byli konferencí pověřeni strávit dva nebo tři měsíce v Moskvě, Petrohradu a Kronštadtu, seznámit se s postupem revoluce v jejích centrech a vrátit se před začátkem července do oblastí, které byly vybrány jako základny pro vytvoření revolučních obranných praporů, postavených s jasným záměrem nejen bojovat, ale především zvítězit.

Na rozdíl od svých soudruhů jsem se stihl vrátit na Ukrajinu včas. Rakousko-uherské oddíly a jejich loutka, hejtman Skoropadskij, si v politické a ekonomické rovině dělali doslova co se jim líbilo. Našel jsem pouze několik svých starých soudruhů. Většina byla zabita nebo čekala ve vězení na popravu. Hluboce přesvědčen o nezbytnosti splnění úkolu, kterým mě pověřila taganrogská konference, kontaktoval jsem místní rolníky, abych mezi nimi vybral osoby schopné cele se oddat našemu boji. Setkal jsem se s množstvím rolnických mužů a žen, jimž jsem měl již dříve možnost přiblížit své myšlenky. S jejich pomocí jsem objevil stopy jistých soudruhů, kteří unikli zátahům a masakrům ze strany rakousko-uherských sil a jiných vrahů revoluce a stále byli odhodláni postavit se na odpor. Nečekali jsme na návrat zbytku našich soudruhů z Ruska, nenechali jsme se odradit riziky spojenými s návštěvami vesnic, do nichž neustále směřovaly nájezdy a pátrací operace okupantů a jejich spojenců, často následované zatýkáním a popravami našich nejaktivnějších soudruhů a podařilo se nám rychle založit a zprovoznit organizační síť – vytvořenou pro přípravu revolučního povstání rolnických mas proti Hejtmanovi a jeho feudálně-agrárnímu režimu i jeho ochráncům – rakousko-uherským a německým oddílům. Tehdy jsem říkali zhruba následující:

„Rolníci, dělníci a také vy, pracující inteligence! Podporujte znovuzrození a rozvoj revoluce jako nejspolehlivější zbraně v boji proti Kapitálu a Státu! Podpořte vytvoření a upevnění svobodné společnosti námezdně pracujících již za vašeho života jako našeho společného cíle! Musíte se sami začít organizovat, počínaje partyzánskými bojovými oddíly a prapory složenými z vašich řad a pak povstat, svrhnout Hejtmana a rakousko-uherského císaře – ty, kteří proti vám vyslali své barbarské kontrarevoluční armády – a za každou cenu porazit tyto vrahy revoluce a svobody...“

Masy námezdně pracujících nám naslouchaly a porozuměly. Vesnice a vesničky daleko od Guljaj Pole vypravily své delegáty, hledající způsob, jak se připojit k anarchistické skupině. Ti potom poslali jednoho svého člověka zpět kvůli dalším diskusím k přípravě povstání. Tehdy jsem cestoval sám nebo se dvěma či třemi soudruhy a účastnil se tajných setkání s rolníky z těchto vesnic a okresů. Po dvou měsících náročné a zarputilé propagandy a organizačního úsilí místních rolníků naše guljajpolská anarchokomunistická skupina poznala, že už za ní stojí celý zástup pracujících, připravených ji následovat, mezi nimi mnoho ozbrojených vzbouřenců, rozhodnutých skoncovat s ekonomickou a politickou svévolí Hejtmana a rakousko-německých junkerů.

Vzpomínám si, že jednou delegáti z již zorganizovaných jednotek strávili celý týden pročešáváním naší oblasti, aby se se mnou setkali. Byl jsem člověkem, kterého buržoazie a rakousko-německé velitelství z hloubi duše nenávidělo. Cestoval jsem od vesnice k vesnici ve společnosti dvou nebo tří soudruhů a pokračoval ve své organizační kampani. Delegátům se nakonec podařilo spojit se se mnou a jménem lidí, kteří je vyslali, mě požádali, abych již neoddaloval zahájení všeobecného ozbrojeného povstání na nějakou příhodnější dobu. Řekli mi:

„...Nestore Ivanoviči, pojedte zpátky do Guljaj Pole a vedte jeho obyvatele ve vzpouře! Pokud dojde k povstání, postaví se za ně všechny vesnice, újezdy i celé gubernie. Vy a vaše skupina agitujících soudruhů jste svoji usilovnou snahou již dnes uvedli své město Guljaj Pole do stavu revolučního vření, namířeného proti Hejtmanovi, Rakušákům a Němcům. Výzvy, které byste šířil ze vzbouřeného Guljaj Pole, by pro povstání, na nějž se všichni připravujeme, udělaly mnohem více než všechny ty dlouhé týdny, strávené objížděním vesnic a podněcováním pro naši věc prostřednictvím verbální propagandy, během nichž jste nesmírně riskoval.“

Nenechal jsem se unést takovou poctou a důvěrou projevenou naší skupině i mé osobě. Dávno jsem se

oprostil od revolučního hazardérství a snažil jsem se vnuknout stejný způsob uvažování svým přátelům. Museli jsme si udržet vhléd a porozumění pro situaci, kterou jsme přivodili v zájmu revoluce, prozatím potlačené kontrarevolučními vrahy.

Moje cesty do revolučních center Ruska a z nich nashromážděné zážitky a pozorování, mi otevřely oči. Právě proto jsem se společně s přáteli z guljajpolské anarchokomunistické skupiny vrhl do organizování rolnického povstání proti nepřítelům revoluce a měl jsem se na pozoru, abych přitom nezapomněl na naše skutečné úkoly. Na všechny tyto nedočkavé požadavky, hovořící o bezprostředním povstání, jsem ze své pozice podněcovatele a hlavy povstání odpovídal:

„Jen pomalu! Jsou všechny vaše síly pevně organizačně spojeny s vaší skupinou? Pochopili jste, že povstání musí vzplanout v jeden jediný okamžik i ve velmi vzdálených obvodech?“

Pokud ano, pak nebude v žádném případě ztráta času znovu přemýšlet o co neefektivnějším způsobu vedení ozbrojeného boje. Zvláště za naší situace, kdy ani zdaleka nemáme výzbroj rovnocennou s naším protivníkem, musíme prvním úderem získat velké množství pušek a děl a nejméně dvacet kusů munice do každé zbraně.

Tento úspěch nás však nesmí uspokojit. Naopak – měl by jen posílit naše odhodlání z politického, organizačního i vojenského hlediska. Po našem počátečním úspěchu musí všechny partyzánské oddíly zaútočit ze všech směrů a uvést tak rakousko-německé velitelství i hejtmanovu vládu v co největší zmatek, a to za každou cenu přinejmenším v oblasti našeho Dolního Dněpru a Donbasu. Pak by tedy v létě nabraly události příznivější směr a dovolily nám vykročit dále.“

Těmito slovy jsme se my, anarchističtí rolníci, obraceli na pracující masy v době, která revoluci ani myšlenkám našeho hnutí pranic nepřála. Otázka zněla: proč jsme se měli (možná snad i přehnaně) tolik na pozoru před naším vlivem na masy, když volání po povstání proti utlačovatelům vzešlo v první řadě od nich? Mohli byste se zeptat, proč jsme se my – přirozeně zcela unesení duchem vzpoury – jednoduše nepostavili do čela těchto mas, tak prosycených myšlenkami, vyvolanými na svět revoluční anarchistickou bouří, zbavenou všech postranních politických úmyslů? Může se vám to zdát podivné, ale náš přístup byl předurčen pouze dobovými okolnostmi a zásadami, které se v tehdejší anarchistickém hnutí považovaly za klíčové jen zřídka. Pro aktivní revoluční předvoj to byla doba plná strádání, vyžadující od nás náročnou přípravnou práci. Naše guljajpolská anarchokomunistická skupina byla takovým předvojem a události ji postavily před jednu zásadní otázku: má nebo nemá přijmout úplnou zodpovědnost za vedení hnutí bouřících se mas námezdně pracujících nebo se této role vzdát ve prospěch některé z politických stran s již hotovým programem a přístupem k přímé podpoře ze strany „revoluční“ bolševické moskevské vlády?

Pro naši skupinu to byla složitá otázka, zaměstnávající nás zvláště v oněch těžkých časech, kdy nebyl prostor na zabývání se abstraktními anarchistickými principy, odmítajícími disciplinované organizování revolučních sil, výsledkem čehož by byla vzájemná izolace anarchistických revolučních aktivit a logická neschopnost sehrát tvořivou a produktivní roli ve své podstatě pro anarchisty předurčenou. Všechno naše revoluční nadšení i přímé zkušenosti nás pobízelo k horečné snaze překazit plány kontrarevoluce. Snažili jsme se jednat jako anarchisté a byli jsme vázáni přesvědčením o správnosti základních zásad naší myšlenky. Zároveň jsme si však velmi dobře uvědomovali, že ve většině anarchistického hnutí panuje značně destruktivní dezorganizace, která přímo hraje do karet bolševikům a levým eserům. Uvědomili jsme si také, že tato obvyklá dezorganizace byla mezi většinou anarchistů zakořeněna hlouběji, než pozitivní stránky našeho učení. Výsledkem bylo, že dezorganizace byla tak zřetelným rysem anarchistického hnutí, že ho masy pracujících, které v žádném případě nechtěly jít na smrt v nějakém beznadějném boji, nechtěly chápat ani podporovat.

Našli jsme nejlepší možné řešení problému, zorganizovali jsme povstání přímo a nevěnovali sebemenší pozornost možným stížnostem našich soudruhů na tuto revoluční předvojovou strategii, kterou pokládali za prvek cizorodý anarchistickým myšlenkám. Ve skutečnosti jsme tedy odsunuli stranou všechno nesmyslné žvanění, které nás značně poškozovalo a soustředili jsme se na dotažení boje do vítězného konce. Znamenalo to ale, že pokud měl revoluční anarchismus správně sehrát svoji roli a splnit své úkoly v probíhajících revolucích, musel vyřešit nesmírně složité otázky organizační povahy – co se týče vzdělávání anarchistických militantů nebo definování své dynamické role v prvních dnech revoluce, když masy námezdně pracujících často samy nevěděly kudy kam.

My, anarchističtí rolníci, jsme si byli vědomi atomizace anarchistického hnutí a faktu, že ve městech i velkoměstech se buď stalo pomocnou složkou bolševických úřadů nebo bylo vládou rozdraceno. Pracovali jsme na venkově tak, aby byl slyšet hlas anarchismu. Snažili jsme se získat podporu těch nejlepších lidí z měst, abychom mohli rozvinout náš revoluční prapor a vzbouřit se proti Hejtmanovi a jeho rakousko-německým pánům.

Když naše skupina předávala vědomosti místním rolníkům a neslevovala přitom ani slovo z anarchistických zásad, měla na mysli právě zmíněné skutečnosti. Skupina podněcovala k ozbrojenému odporu a připravovala politický program povstaleckého hnutí, které se brzy stalo všeobecně známé jako „Revoluční oddíl Bačky Machna.“

Vliv naší skupiny i mě osobně byl brzy tak silný a produktivní, že v myslích povstaleckých mas se nemohly uchytit naprosto žádné politické zásady nepřátelské anarchismu, zvláště ideje socialistických politických stran, neboť lidé ignorovali jejich hesla a nevšímali si jejich řečníků. Naše slova o svobodě a nezávislosti námezdně pracujících v protikladu vůči Kapitálu a jeho služebníku Státu, přijaly za své široké masy pracujících a jejich význam byl brán jako základna k boji za nahrazení odporné buržoazní kapitalistické společnosti svobodnou organizací námezdně pracujících.

Ve jménu tohoto cíle rolníci vytvořili mocnou ozbrojenou sílu, svěřili ji štábu zorganizovanému guljajpolskou anarchistickou skupinou a posléze ji podporovali jako pravidelné vojsko. Proto jsme nikdy neztratili ekonomické ani psychologické svazky s námezdně pracujícími, přicházejícími do řad našeho hnutí dokonce i v těch nejčernějších dnech a zásobujícími nás čerstvými silami a proviantem.

Tak se guljajpolský region rychle stal samostatným územím, protože z našeho způsobu organizace jsme vyloučili všechny formy státnosti. Barbarské hordy Rakušáků-Němců, které si předtím dovolovaly téměř cokoli, byly rozbity a odzbrojeny a jejich arzenály opanovalo naše hnutí.

Okupační jednotky posléze začaly z našeho regionu panicky prchat. Co se týče lidí hejtmana Skoropadského, některé jsme pověsili, zbytek utekl. Bolševická vláda se brzy dozvěděla o existenci našeho hrdého území a anarchistech, stojících za povstaleckým hnutím. Tehdy se bolševické noviny nijak nezdráhaly citovat „Machnovy“ výroky na titulních stranách a každodenně přinášet zpravodajství o úspěších kampaně pod mým velením.

Povstalecké hnutí postupovalo vpřed. Poté, co donutilo k ústupu rakousko-německé jednotky a vyhnalo oddíl hejtmana Skoropadského ze sousedících ukrajinských gubernií, dostalo se do kontaktu s nástupem vojsk generála Děnikina a Ukrajinským direktoriem – známějším pod jménem „petljurovščina“ – proti kterým ihned napjalo všechny své síly pod vedením anarchistických rolníků – nejoddanějších synů revoluce. Proti novým nepřítelům byla vybudována nová fronta a provedena hrdinská vojenská tažení ve jménu revoluce a nové svobodné společnosti námezdně pracujících.

Na tomto pozadí anarchističtí rolníci zorganizovali povstalecké hnutí ukrajinských námezdně pracujících, které následně přerostlo v „machnovské“ hnutí. Nicméně i ve světle tohoto neúplného příkladu, ti, kteří se doslechli pohádky, šířené nepříteli machnovštiny a příležitostně i některými jejími „přáteli“, odvažujícími se tvrdit, že toto lidové hnutí nemělo žádnou ideologii a své ideové a politické podnět čerpalo zvenčí, budou muset uznat, že podobná obvinění jsou zcela nepodložená.

Předáci hnutí i masy rolníků, podporující ho od začátku až do konce, si byli velmi dobře vědomi, že machnovščina byla zorganizována guljajpolskou anarchokomunistickou skupinou a její stoupenci ve svých srdcích vždy nosili anarchistické myšlenky lidí, nenechávajících se unést planým pseudorevolučním řečením, ani chaotickými tendencemi a nezodpovědnou mentalitu typickou pro anarchisty z měst. Lidé stojící u zrodu povstaleckého hnutí a jeho organizátoři – bratři Karetnikovové, Alexij Marčenko, bratři Semenjutové, bratři Domašenkové, bratři Machnové, Ljutyj, Zujčenko, Korostelev, Trojan, Danilov, Tychlenko, Mostěnko, A. Chubenko a spousta dalších – byli všichni anarchisté. Mnoho z nich bylo aktivní mezi rolníky již v letech 1906 - 1907 a de facto to byli průkopníci pozdějšího povstaleckého hnutí. Byli to právě oni, kdo společně s dalšími mimo hnutí zůstal věrný svému politickému přesvědčení a naší organizaci z vojenského a strategického hlediska. Dychtivě jsme očekávali pomoc od jakékoli anarchistické organizace, zejména těch nám nejbližších po ideologické stránce, ale k naší velké lítosti jsme čekali marně.

Během prvních devíti měsíců vojenských operací proti nepřátelům revoluce, naše anarchistické hnutí od svých přirozených přátel – městských anarchistů – nevidělo vůbec nic. Teprve později se k nám někteří z nich přidali – převážně jako jednotlivci – a zvláště ti, kteří byli našemu hnutí vděční za záchranu z rukou nepřítele. K machnovskému hnutí se po organizační stránce připojila pouze anarchokomunistická skupina z Ivanova-Vozněsenska v čele se soudruhy Makejevem a A. Černjakovem. Představovala konečně tak potřebnou a významnou posilu, ale naneštěstí pouze dočasnou. Většina jejích členů postupně odešla během krátkého času.

Po všechna ta tvrdá léta nerovného, vyčerpávajícího a (politicky i historicky) neobyčejně výmluvného boje čerpalo machnovské hnutí takřka výlučně ze svých vlastních zdrojů. Jsem přesvědčen, že právě proto bylo schopno pevně setrávat na revolučních pozicích a i přes neustálé boje, pramenící ze skutečnosti, že se vždy nacházelo v obklíčení, nikdy nešlo jinudy, než cestou anarchismu a sociální revoluce.

Machnovské hnutí se drželo svých anarchistických idejí, bránilo státu a jeho pomahačům zasahovat do samosprávy městských i venkovských námezdně pracujících a narušovat tak jejich snahy vybudovat novou společnost. Nemohlo tedy očekávat žádnou pomoc od politických stran, ba právě naopak. Muselo se poohlédnout po pomoci ze strany anarchistických organizací ve městech, pomoci, jež naneštěstí nikdy nepřišla. Mezi rozhodující většinou anarchistů byly tehdy tak hluboce zakořeněny dezorganizační návyky, že snad byli úplně slepí k tomu, co se dělo na venkově. Machnovské hnutí si tohoto úpadku povšimlo a skutečně nemělo pražádný důvod cítit nějakou vděčnost za tuto zradu ze strany městských anarchistických organizací. Z tohoto pocitu vyrostlo naše přesvědčení o správnosti názorů o struktuře revolučního procesu. Lidé, kteří dlouhá léta bojovali bez jakékoli vnější pomoci, se k nim pevně upnuli. Machnovské hnutí žilo v souladu se svoji nesmírně těžkou a klíčovou revoluční povinností a udělalo pouze jedinou vážnou chybu: spojilo síly s bolševismem ke společné ofenzívě proti Wrangelovi a Dohodě. Dokud spojenectví – nepochybně takticky i psychologicky cenné pro úspěch revoluce - trvalo, machnovské hnutí chybně hodnotilo revoluční zásady bolševismu a nebylo schopno podniknout žádné preventivní opatření proti chystané zradě. Bolševici ho posléze zákeřně napadli s pomocí veškeré své soldatesky a přestože s velkými obtížemi, přeci jenom načas porazili.

„Dělo Truda“ 44-45, leden-únor 1928, str. 3-7

O obraně revoluce

V kontextu současné debaty mezi mnoha našimi soudruhy z nejrůznějších zemí o „Předběžné platformě Všeobecného svazu anarchistů“, vydané skupinou ruských anarchistů v emigraci, jsem byl z nejrůznějších stran požádán, abych napsal článek specificky se věnující obraně revoluce. Pokusím se o to co nejsnažněji, ale předtím musím podle mne nutně upozornit zmíněné soudruhy, že obrana revoluce není ústředním bodem Předběžné platformy: její podstatou je nezbytnost dosáhnout co největší soudržnosti v řadách anarchokomunistů. Tato část si žádá jen nepodstatné úpravy předtím, než bude moci být uplatněna. Pokud ale nebudeme schopni shromáždit všechny své síly, naše hnutí bude odsouzeno jednou provždy podříditi se vlivu liberálů a oportunistů, zamořujících naše řady, pokud ne snad rovnou vlivu bezostyšných spekulantů a politických dobrodruhů, schopných pouze donekonečna žvanit a nikoli bojovat v reálném světě za dosažení našich velkých cílů. Naše myšlenky můžeme uskutečnit pouze tehdy, když okolo sebe shromáždíme všechny, kteří nejen instinktivně věří ve správnost našeho boje, ale zároveň hledají cesty k nejširší možné svobodě a nezávislosti prostřednictvím revoluce, aby vybudovali nový život a novou společnost, ve které může každý jedinec konečně volně uplatňovat svoje tvořivé schopnosti ve prospěch obecného dobra.

Co se týče samotné záležitosti obrany revoluce, spoléhám se na své přímé zkušenosti z průběhu ruské revoluce na Ukrajině, z nerovného, ale zarputilého boje revolučního hnutí ukrajinských námezdně pracujících. Moje zkušenosti mě za prvé naučily, že obrana revoluce přímo souvisí s ofenzívou proti kontrarevoluci. Za druhé, že rozměr a úroveň revoluce je vždy podmíněn úrovní odporu kontrarevolucionářů. Za třetí, že z výše uvedených skutečností plyne především silná závislost revolučních akcí na

jejich politickém obsahu, struktuře a organizačních metodách přijatých ozbrojenými revolučními oddíly, přinucenými postavit se pravidelným kontrarevolučním armádám na dlouhé frontové linii.

Ruská revoluce začala nejprve k boji proti svým nepřítelům organizovat oddíly Rudých gard pod bolševickým velením. Velmi rychle se ukázalo, že Rudé gardy se nemohou postavit v poli nepřátelským jednotkám, jmenovitě německým a rakousko-uherským expedičním sborům, a to z toho prostého důvodu, že operovaly bez všeobecného plánu. Na jaře 1918 se proto bolševici rozhodli postavit Rudou armádu.

Právě tehdy jsme my vydali výzvy k zakládání „svobodných praporů ukrajinských námezdně pracujících“. Rychle vyšlo najevo, že tato struktura vojenské organizace není schopna přežít jakékoli interní provokace, protože byla ochotna absorbovat všechny dobrovolníky pouze na základě ochoty vzít do ruky zbraň. Na odpovídající politické nebo sociální kvality se příliš nehledělo. Proto byly některé ozbrojené oddíly tohoto typu například zrádně vydány bez boje do rukou nepřítele, což jim zabránilo splnit svůj historický úkol v boji proti zahraniční kontrarevoluci.

Po tomto počátečním neúspěchu „svobodných praporů“ – svého druhu prvosledových obranných revolučních jednotek – jsme ale neztratili hlavu. Trochu jsme změnil strukturu naší vojenské organizace, prapory byly doplněny lehkými smíšenými (pěchota i jízda) partyzánskými oddíly, určenými k operacím za nepřátelskými liniemi. Toto uspořádání prokázalo své kvality během operací proti rakousko-uherským expedičním sborům a jejich spojenci hejtmanu Skoropadskému na sklonku léta a začátku podzimu roku 1918.

Ukrajínští námezdně pracující se přidrželi tohoto způsobu obrany revoluce a byli schopni vyprostit revoluci na Ukrajině ze železného stisku kontrarevoluce. Navíc se ale nespokojili pouze s obranou, ale rozšířili revoluci všude, kde to bylo jen trochu možné.

Jak se vnitřní kontrarevoluce začala šířit po zemi, dostávalo se jí pomoci od cizích mocností, a to nikoli jen ve formě zbraní a munice, ale i pravidelných jednotek. I přesto náš způsob obrany revoluce expandoval co se týče prostoru, zároveň s nově vyvstalými potřebami přijal novou strukturu a vhodnější metody boje.

Je nám známo, že nejnebezpečnější kontrarevoluční frontu té doby držela armáda generála Děnikina. Naše povstalecké hnutí ji nicméně zablokovalo na pět nebo šest měsíců. Mnoho z těch nejlepších děnikinských velitelů si rozbilo hlavy o naše jednotky, které neměly jiné zbraně, než ty ukořistěné od nepřítele. Značně k tomu samozřejmě přispěla i naše nová forma organizace: aniž bychom zrušili autonomii bojových oddílů, reorganizovali jsme je do pluků a brigád, koordinovaných společným operačním štábem. Je pravda, že jeho ustavení bylo možné jen díky tomu, že masy revolučních námezdně pracujících, bojujících na frontě i v zázemí, pochopily nezbytnost existence jednotného velení vojenského typu. Námezdně pracující si dále na popud naší anarchokomunistické rolnické skupiny z Guljaj Pole uvědomili, že každý jednotlivec má rovnocenné právo zúčastnit se budování nové společnosti v každé její sféře, s čímž je ale spojena i povinnost bránit její výdobytky.

Zatímco tedy děnikinská fronta ohrožovala samotnou podstatu anarchistické revoluce, o kterou se živě zajímala většina populace, revoluční námezdně pracující se shodli na své vlastní základní organizační koncepci obrany revoluce a zásobovali povstaleckou armádu pravidelným přísunem nových bojovníků, kteří zaujali místa raněných a psychicky opotřebovaných.

Praktické požadavky boje přiměly naše hnutí ustavit operační a organizační štáb, dohlížející na všechny bojové oddíly. Právě kvůli tomu nejsem schopen připustit platnost názoru, že by revoluční anarchisté měli odmítnout takový štáb, který by strategicky řídil ozbrojený revoluční boj. Jsem přesvědčen, že každý revoluční anarchist, ocitnuvší se v totožných podmínkách jako já během občanské války na Ukrajině, by musel jednat stejně. Pokud by se ve chvíli, kdy se blíží vypuknutí autentické sociální revoluce, našli anarchisté, odmítající tyto organizační principy, pak se tedy naše hnutí promění ve společnost zcela zbytečných žvanilů a pochybných elementů, které námezdně pracující odmítnou brát vážně.

Anarchisté zabývající se záležitostmi obrany revoluce, musí mít neustále na paměti sociální charakter anarchistického komunismu. Postavení před masové revoluční hnutí, museli jsme si uvědomit potřebu organizovanosti a přijmout nezbytná opatření a pak se celým srdcem vrhnout do práce. V opačném

případě bychom vypadali jen jako snílci a utopisté a snad bychom ani neměli právo zasahovat do boje námezdně pracujících, dokonce i těch vedených státotvornými socialisty. Anarchismus nepochybně je a zůstane revolučním sociálním hnutím, a proto jsem vždy byl a stále budu stoupencem jasně vyjádřené formy organizace a v případě revoluce vytváření praporů, pluků, brigád a divizí předurčených ke spojení v pravý čas ve společnou armádu pod jednotným regionálním velením v podobě nadřízeného organizačního štábu. Jeho úkolem bude na základě požadavků a podmínek vedení boje vypracovat federativní operační plán, koordinující akce regionálních armád, a tak přivést boj na frontách proti ozbrojené kontrarevoluci k úspěšnému konci.

Problém obrany revoluce není v žádném případě snadnou záležitostí a od revolučních mas vyžaduje velké organizační vypětí. Anarchisté si to musí uvědomit a stát v pravou chvíli po jejich boku.

„Dělo truda“ 25, červen 1927, str. 13-14

Několik slov o národnostní otázce na Ukrajině

Po rozbití carského despotismu se během revoluce z roku 1917 objevily na horizontu světa pracující třídy vyhlídky na nové svobodné vztahy mezi těmi, kteří byli doposud násilně ujařmeni ruským státem. Mezi lidmi se tak přirozeně objevily koncepce naprostého sebeurčení a úplného rozchodu se státní mocí. Na Ukrajině vyrůstala nejrůznější politická uskupení jako houby po dešti. Každé mělo své specifické postoje a interpretovalo myšlenku sebeurčení v souladu se svými vlastními zájmy.

Od té doby uběhlo více než sedm let a koncepce sebeurčení ukrajinských námezdně pracujících se rozvinula a dosáhla hlubšího porozumění věci. Pracující se s ní již identifikovali a často ji prokazují svým způsobem života. Tak si například zajistili právo hovořit svým rodným jazykem a pěstovat svoji vlastní kulturu, která byla před revolucí tabu. Někteří velevážení státníci by se ve snaze vybudovat nezávislý ukrajinský stát jistě velmi přičinlivě snažili dostat pod svoji kontrolu všechny projevy ukrajinského života, což se nepodařilo dokonce ani všemocným bolševikům. Tito pánové však mohou jen snít o tom, že by na svoji stranu dostali masy námezdně pracujících a už vůbec ne, že by je ve svém zájmu zmobilizovali k boji proti diktátorské bolševické straně. Zdravý rozum ukrajinských námezdně pracujících a zkušenost bídneho života pod bolševickým jařmem je naučilo nevěřit žádné státní moci. Z tohoto důvodu se staví zády k šovinistickým tendencím, které nezatahují do svých sociálních tužeb. Hledají raději svoji vlastní cestu k emancipaci.

Všichni ukrajínští revolucionáři a zvláště pak anarchokomunisté, kteří se rozhodli k zodpovědné práci v řadách ukrajinských námezdně pracujících, tedy mají o čem přemýšlet.

Taková práce ale nemůže být provozována stejně jako v letech 1918-1920, protože politická realita se zásadním způsobem proměnila. Tehdy ukrajínští pracující, kteří sehráli hlavní roli v rozbití sil všech buržoazních žoldáků – Děnikina, Petljury i Wrangela – vůbec netušili, že na samém konci revoluce budou tak odporně zrazeni a utlačeni bolševiky.

Tehdy jsme všichni bojovali proti restauraci carismu. Nebyl čas na prověření a spočítání všech našich „spojenců“, přicházejících zapojit se do boje. Víra v revoluci přehlušila všechny pochybnosti o morálních „kvalitách“ spojenců nebo oprávněné otázky typu: měli jsme je pokládat za přátele či nepřátele? Tehdy námezdně pracující vytáhli do boje proti kontrarevoluci a věřili pouze těm, kdo se s nimi v prvních řadách ve jménu obrany revoluce nebojácně dívali smrti do tváře.

Později se psychologie ukrajinských námezdně pracujících výrazně změnila. Měli čas na to uvědomit si, co „spojenci“ skutečně vykonali pro naši věc a pak již byli kritičtější v hodnocení revolučních výdobytků nebo alespoň toho, co z nich zbylo. Ve „spojencích“ rozpoznali své úhlavní nepřátele - z nichž se někteří dokonce ukrajinizovali a mávali rudou vlajkou – protože ve skutečnosti nedělali nic jiného, než chtěli ještě více upevnit námezdní otroctví. Ukrajínští námezdně pracující naprosto jasně vědí, čím ve skutečnosti je tato kasta „socialistů“ -nenažraných vykořisťovatelů, kteří je okradli o všechny revoluční výdobytky. Krátce řečeno – jedná se o něco velmi podobného jako rakousko-německou okupaci, všemožně zakrývanou zrádnými bolševickými politickými manévry.

Nenáviděná okupace vyvolala v lidech jisté šovinistické reakce namířené proti „cizákům“. Bolševičtí mocipáni vědí velmi dobře proč vládou Ukrajině až z Moskvy a schovávají se za své ukrajinské loutky. K tomuto postupu je přinutila rostoucí nenávist ukrajinských mas. Ze samotné podstaty bolševického despotismu plynou pokusy ukrajinských námezdně pracujících najít cesty k jeho svržení a vykročení vpřed směrem k nové a skutečně svobodné společnosti. Bolševici ale neusnuli na vavřínech a za každou cenu se snaží přizpůsobit ukrajinské realitě. V roce 1923 nevěděli co si počít sami se sebou, ale od té doby upravili svoji taktiku a nešetřili silami na seznámení se s místními podmínkami. Dále neváhali ani chvíli a spojili bolševismus s nacionalismem a dokonce do „Ústavy SSSR“ připsali několik zvláštních článků, dávajících jakékoli etnické skupině zmíněného svazu právo na sebeurčení a dokonce i odtržení. To vše je samozřejmě pouhé divadélko. Anarchistický přístup k realitě dnešní Ukrajiny by se měl soustředit na tyto nové faktory a nenávist ukrajinských námezdně pracujících k „cizáckému“ nacionál-bolševismu. Podle mne naše hlavní úloha dnes leží v nezbytnosti vysvětlovat masám, že kořen všeho zla nespočívá v nějaké „cizácké“ vládě, ale vládě jako takové. Nedávná historie nám dává značnou měrou zapravdu, protože Ukrajina zažila vlády nejrůznějších odstínů, které se v praxi ukázaly být nerozlišitelné jedna od druhé. Musíme ukázat, že „cizácká“ i „nezávislá“ státní moc znamenají totéž a postavení námezdně pracujících by se nijak nezměnilo. Pracující by se naopak měli zaměřit na zničení veškerého státního aparátu a jeho nahrazení dělnicko-rolnickými orgány sociální a ekonomické samosprávy.

Navzdory všemu bychom ve vztahu k národnostní otázce měli brát ohled na poslední politický vývoj na Ukrajině. V souladu s novým nacionalistickým trendem dnes na ukrajinskou notu hrají cizinci, kteří ani neumí hovořit místním jazykem. Měli bychom vždy pamatovat na etnický problém. Důvodem, proč si anarchisté až dosud získali tak nepatrné množství příznivců z řad ukrajinského rolnictva je to, že byli soustředěni především ve městech a co je mnohem důležitější, neovládali ukrajinský jazyk a jeho vesnický dialekt.

Život na Ukrajině se jen hemží příležitostmi a potenciálem pro masové revoluční hnutí. Anarchisté mají velké šance na jeho ovlivnění a mohou se dokonce stát i jeho vůdčí silou, ale pouze pokud pochopí rozmanitost opravdového života a vyjádří rozhodné odhodlání vést neskrývaný, přímý a veřejně vyhlášený boj proti nepřítelům pracující třídy, kteří se do ní vetřeli. Tento úkol je nemožné splnit v nepřítomnosti velké a mocné ukrajinské anarchistické organizace. Je na ukrajinských anarchistech, aby pokud možno ihned začali přemýšlet o této možnosti.

„Dělo truda“ 19, prosinec 1928

Židům celého světa

Židovští občané! Ve své první „Výzvě všem Židům“, vydané ve francouzském anarchistickém časopise „Le Libertaire“, jsem požádal obecně všechny Židy, což znamená buržoazní, socialistické i „anarchistické“ – například Yanovského, který o mě hovořil jako o podněcovateli protižidovských pogromů a nazval osvobozené hnutí ukrajinských rolníků a dělníků, jehož jsem byl předákem, antisemitským – aby namísto bohapustého žvanění přinesli konkrétní důkazy, hovořící o tom, kde a kdy jsme já nebo výše zmíněné hnutí údajně spáchali takové zločiny.

Čekal jsem, že Židé jako takoví mi na moji „Výzvu“ odpoví způsobem lidí, majících v úmyslu odkrýt civilizovanému světu pravdu o „černogvardějcích“, údajně odpovědných za masakry ukrajinských Židů, nebo že se dokonce pokusí podložit své hanebné povídačky o mě a machnovském hnutí objektivními skutečnostmi, prokazujícími moji spoluúčast, což bude následně předáno k posouzení veřejnosti.

Dosud jsem se nesešel s žádnými podobnými důkazy pocházejícími od Židů. Jediný materiál, týkající se mne a povstaleckého hnutí, který se dosud objevil v tisku, byl produktem nejbezostyšnějších lží a sprostoty jistých politických hochštaplerů a jejich nájemných pisálků. Mimochodem, v našem hnutí hrály důležitou roli bojové oddíly složené z židovských dělníků. Ubohost výše zmíněných urážek je tak zcela pod moji úroveň a nikdy jsem s nimi neztrácel čas. Židovští občané to jistě uznají, pokud si povšimnou, že jsem ani jedním slovem nereagoval na literární potrat jistého Josepha Kessela, nazvaný „Machno a jeho Židovka“, román, napsaný na bázi dezinformací o mě a hnutí organizačně a teoreticky spjatém s

moji osobou. Podstata této špinavosti pochází z prací poniženého bolševického patolízala plukovníka Gerasimenka, nedávno odsouzeného českými soudy za výzvědnou činnost ve prospěch bolševické vojenské organizace.

Toto „svěž“ dílko je rovněž založeno na článkách buržoazního novináře, jistého Arbatova, který mne bez uzardění obviňuje z toho, že jsem například nechal postřílet kočovnickou divadelní společnost složenou z trpasličích herců. Je to od začátku až do konce čirý výmysl.

Kessel se mě ve svém dezinformacemi se jen hemžícím románu snaží vyličít v tak odpudivém světle, že by přinejmenším co se týče pasáží vypůjčených od Gerasimenka a Arbatova, měl alespoň jmenovat své zdroje. Protože však v onom románu hrají hlavní roli jen výmysly a jeho zdroje nestojí za nic, neměl jsem opravdu jedinou rozumnou možnost, než přejít vše mlčením.

Úplně jinak jsem se postavil k urážkám ze strany židovských organizací, snažících se mezi svými souvěrci vytvořit dojem, že pečlivě zdokumentovaly nepopsatelné a hrůzně nespravedlivé zločiny, spáchané na ukrajinském židovském obyvatelstvu a nyní veřejně odsuzují jejich pachatele.

Nedávno jeden z těchto spolků, mající mimochodem své ústředí v bolševické říši, vydal knihu doplněnou fotografickou přílohou, zabývající se zvěrstvy spáchanými na židovském obyvatelstvu na Ukrajině a v Bělorusku na základě materiálů, shromážděných „soudruhem Ostrovským“, což zjevně znamená „bolševického původu“. V tomto „historickém“ dokumentu není například jediná zmínka o protizidovských pogromech, spáchaných velmi obávanou bolševickou První jízdou armádou, když tato v květnu 1920 protáhla Ukrajinou na cestě od Kavkazu. Právě naopak, stejná práce se zmiňuje o množství jiných pogromů a vedle jejich popisu přetiskuje fotografie machnovských povstalců, přestože z nich není vůbec patrné, co na onom místě vlastně dělají a za druhé – ve skutečnosti někteří z nich vůbec nejsou machnovci, jak dosvědčují fotografie, snažící se vydávat za „machnovce na pochodu“ a ukazující lidi za černou vlajkou s umrlčí lebkou. Tato fotografie nemá nejen žádnou spojitost s pogromy, ale navíc opravdu v žádném případě nezobrazuje machnovce.

Ještě hrubší dezinformace, zaměřená na mě i machnovce, je obsažena ve fotografiích zachycujících mrtvými těly pokryté ulice města Alexandrovska, po údajném machnovském pogromu z léta 1919. Tuto strašlivou lež zmíněné židovské společnosti, odpovědné za vydání knihy, patrně nikdy neodpustím, protože je na Ukrajině všeobecně známou skutečností, že v inkriminované době se machnovská povstalecká armáda nacházela nahony daleko od onoho místa – byla zatlačena na severní Ukrajinu. Od února do června 1919 byl navíc Alexandrovska v držení bolševiků a pak se ho až do podzimu zmocnili děnikinovci.

Těmito dokumenty výše zmíněná bolševismu přátelsky nakloněná židovská společnost velmi poškodila mě i celé machnovské hnutí. Nebyla schopna najít důkazy naší údajné viny – na zakázku svých chlebedárců – spočívající v pořádání protizidovských pogromů, a tak se uchýlila ke zjevnému falšování důkazů, nemajících žádnou spojitost ani se mnou, ani s povstaleckým hnutím. Její odporný přístup je ještě zřetelnější, když publikuje fotografii – „Machno, ´mírumilovný´ občan“, na které je osoba mě zcela neznámá.

Ze všech těchto důvodů považuji za svoji povinnost oslovit mezinárodní židovskou komunitu a upozornit je na zbabělé lži jistých židovských spolků ve spojení s bolševiky, které mě a mnou vedené povstalecké hnutí obviňují z protizidovských pogromů. Mezinárodní židovské veřejné mínění musí pečlivě zhodnotit věrohodnost těchto hnusných obvinění, protože přežívání podobných nesmyslů jen velmi těžko napomáhá objasnit pro všechny srozumitelně pravdu o osudech ukrajinského židovského obyvatelstva, neboť jinak mohou tyto lži pouze dezinterpretovat celý smysl historických událostí.

„Dělo Truda“ 23-24, duben-květen 1927, str. 8-10

Machnovščina a problém antisemitismu

Po celých sedm prošlých let na machnovské revoluční hnutí nakydali jeho nepřátelé tolik špíny, že se jeden musí podívat nad jejich naprostou bezostyšností. Je velmi výmluvné, že tyto nestydaté lži namířené na moji osobu, machnovské povstalce a dokonce naše hnutí jako celek, mohou sjednotit lidi nejrůznějšího původu i politického přesvědčení. Můžete mezi nimi najít novináře všech možných odstínů,

spisovatele, vědce i nemotorné nedouky, politické hochštaplery i spekulanty, kteří se občas nezdráhají postavit na piedestal jako předvoj revolučních myšlenek. Můžeme se rovněž setkat i s údajnými anarchisty, například Yanovským z časopisu „Freie Arbeiter Stimme“. Všichni tito lidé nejroztodivnějšího přesvědčení se nestydí o nás lhát, aniž by nás osobně znali a někdy snad ani sami nevěří svým pomluvám. Velmi nečestně o nás lžou a neustále na nás útočí, aniž by se pokusili ověřit si podklady pro své ubohé řeči a mluvení z cesty. Musíme se zeptat, máte vůbec nějaký důkaz pro svoji hysterii? Před nějakou dobou mě všechny bezostyšně lži o machnovcích - pogromistech, podávané bez jediného důkazu nebo ověření, vedly k oslovení mezinárodní židovské komunity prostřednictvím důvěryhodného francouzského a ruského anarchistického tisku. Požádal jsem o odkrytí zdrojů všech zmíněných absurdit, o konkrétní faktografické detaily týkající se údajných pogromů nebo navádění či podněcování k pogromům ve spojitosti s mnou vedeným ukrajinským revolučním hnutím námezdně pracujících.

Na moji „Výzvu Židům celého světa“ mi odpověděl pouze známý pařížský klub „Fabourg“. Prostřednictvím novin nechal jeho ředitel oznámit, že na setkání 23. června 1927 se bude probírat následující otázka: „Byl ‘generál’ Machno přítelem Židů nebo se podílel na jejich vyvražďování?“ V poznámce stálo, že na moji obranu vystoupí náš francouzský soudruh Lecoin.

Samosebou jakmile jsem se dozvěděl o chystané debatě, ihned jsem navštívil ředitele klubu Poldese a písemně ho požádal, aby byl z pořadu jednání stažen Lecoinův projev a já mohl k členům klubu promluvit osobně. Poté, co jsem obdržel kladnou odpověď, předstoupil jsem 23. června 1927 před klubové shromáždění.

Nicméně se stalo, že debata se odehrávala poněkud zvláštním způsobem a na témata týkající se mne došlo až na samém konci programu a já jsem mohl promluvit až velmi pozdě, okolo jedenácté hodiny večerní. Nemohl jsem se tak problému věnovat do dostatečné hloubky. Mohl jsem udělat nejlépe pouze to, že jsem se zabýval historickou podstatou, zdroji a strukturou ukrajinského antisemitismu. Možná moji nepřátelé z této skutečnosti vytlučou nějaký politický kapitál, ale neměl jsem nad situací kontrolu a navíc jsem se do výkladu zabral skutečně důsledně. Podle francouzských policejních předpisů teoreticky nemám vůbec právo komunikovat se svými francouzskými soudruhy. Výsledkem je fakt, že jsem nemohl sám zorganizovat nějaké veřejné shromáždění, abych se postavil proti novým pomluvám. Někteří lidé rovněž o této záležitosti drze lhali a tvrdili, že jsem byl v Paříži „postaven před soud“! Je to jen další z mnoha lží mých nepřátel, údajných a ve skutečnosti pokryteckých obhájců práv a nezávislosti židovského lidu, který si za posledních třicet let v Rusku a na Ukrajině tolik vytrpěl.

Můžeme vůbec proti těmto lžím postavit věrohodná fakta? Všichni židovští námezdně pracující i ostatní pracující na Ukrajině si jsou velmi dobře vědomi, že mnou vedené hnutí bylo autentické revoluční hnutí pracujících. Nikdy jsme se nepokoušeli rozdělit praktickou organizaci zrazovaných, vykořisťovaných a utlačovaných námezdně pracujících na rasovém základě. Pravý opak je pravdou: snažili jsme se je všechny sjednotit do mocného revolučního svazku schopného rázně se postavit utlačovatelům, zvláště děnikincům, zcela zarputilým antisemitům. Naše hnutí nikdy neprovedlo žádný protižidovský pogrom a nikdy k žádnému nepodněcovalo. Co je ale důležitější – v tvrdém jádru ukrajinského (machnovského) revolučního hnutí se nacházelo mnoho Židů. Jedna rota guljajpolského pěšího pluku se například skládala z dvou set výlučně židovských pracujících. Ve stejné jednotce byla rovněž dělostřelecká baterie složená ze čtyř hrubých kusů. Její velitel, obsluha i ochranný oddíl – všechno byli Židé. V machnovském hnutí bylo mnoho dalších Židů, kteří se z osobních důvodů rozhodli zařadit do normálních smíšených revolučních bojových oddílů. Všichni se tak rozhodli učinit svobodně, všichni to byli dobrovolníci, kteří statečně a čestně bojovali za společnou věc všech námezdně pracujících. Představitelé těchto anonymních bojovníků se nacházeli ve všech ekonomických útvarech, zásobujících celou armádu. Vše výše řečené může být ověřeno v židovských osadách a vesnicích guljajpolského regionu.

Tito a podobní židovští povstalci z řad námezdně pracujících strávili pod mým velením dlouhou dobu, nikoli dny či měsíce, ale spíše celé roky. Všichni byli svědky toho, jakým způsobem jsem se já, štáb i celá armáda zachovali k antisemitismu a pogromům, které způsobil.

Každý pokus o pogrom nebo rabování z naší strany byl zaražen hned v počátku. Všichni vinní podobnými zločiny byli obyčejně zastřeleni na místě. Tak se stalo například květnu 1919, když nějakí

rolničtí povstalci z Novo-Uspenovky cestou na frontu z odpočinku v zázemí objevili v blízkosti židovské kolonie dvě zohavěná těla. Domnívali se, že se jedná o těla povstalců zabitých Židy a vybili si svůj vztek na obyvatelích oné kolonie. Pověřili jich asi třicet. Ve stejný den můj štáb vyslal do kolonie vyšetřovací komisi, která objevila stopy původců tohoto masového vraždění. Ihned jsem vyslal do jejich vesnice zvláštní oddíl a nechal je zatknout. Osoby zodpovědné za útok na židovskou kolonii, jmenovitě šest lidí – mezi nimi i jeden bolševický okresní komisař – byly zastřeleny 13. května 1919.

Podobný případ se odehrál v červenci 1919, když jsem se octl v sevření mezi Děnikinem a Trockým. Trocký tehdy řekl své Straně, že „bude lépe, když celá Ukrajina padne do rukou Děnikinovi, než abychom připustili rozšíření machnovštiny“ a já byl přinucen přetáhnout na pravý břeh řeky Dněpru. Tehdy jsem se potkal s pověstným Grigorijevem, atamanem chersonské oblasti. Grigorijev se nechal svést přihlouplými pomluvami, kolujícími o mě a povstaleckém hnutí a snažil se vyjednat se mnou a mým štábem spojenectví za účelem jednotné kampaně proti Děnikinovi a bolševikům.

Začali jsme rozhovory pod mnou vynucenou podmínkou, že během dvou týdnů ataman Grigorijev předloží mému štábu a Sovětu (machnovské) revoluční povstalecké armády Ukrajiny dokumenty, prokazující nepodloženost zpráv obviňujících ho z provedení dvou nebo tří protizidovských pogromů v Jelizavetgradu. Pokud tak v dané lhůtě neučiní, budeme se od něj distancovat.

Grigorijev o této podmínce chvíli přemýšlel a pak jako zkušený voják a stratég souhlasil. Aby mi dokázal, že v žádném případě nemůže být pogromistou, upozornil na skutečnost, že v jeho suitě je i ukrajinský představitel Sociálně-revoluční strany. Pak mě obvinil, že jsem proti němu jménem svého štábu zcela neprávem vydal nějakou „Výzvu“ a v dobré víře mě představil několika politickým představitelům, kteří ho doprovázeli: Nikolaji Koprnickému z Ukrajinské socialistické revoluční strany a Selianskému (alias Gorobecovi) a Koljužnému z Ukrajinské sociálně demokratické strany.

Odehrálo se to právě tehdy, když jsem se nacházel se svým hlavním bojovým oddílem na předměstích Jelizavetgradu. Pokládal jsem za svoji povinnost zachovat se jako revolucionář a využít příležitosti k soukromému ověření, co ataman Grigorijev skutečně prováděl během okupace města. Zároveň mi někteří zadrženi děnikinovští agenti vypověděli, že Grigorijev se za zády pracujících chersonského regionu připravuje zkoordinovat pohyby svých jednotek s děnikinským velitelstvím tak, aby mohla být provedena soustředěná kampaň proti bolševikům.

Od obyvatel Jelizavetgradu a sousedících vesnic i od některých partyzánů z Grigorijevových jednotek jsem se dozvěděl, že po obsazení jakéhokoli města došlo k masakru Židů. V jeho přítomnosti a na základě jeho rozkazů Grigorijevovi muži v Jelizavetgradu povraždili na dva tisíce Židů, včetně výkvětu židovské mládeže a mnoha členů anarchistických, bolševických a socialistických mládežnických organizací. Někteří z nich byli dokonce vytaženi z vězení, jen aby mohli být pobiti.

Na tomto základě jsem okamžitě prohlásil „Grigorijeva, atamana Chersonu a socialistického revolucionáře“ za děnikinského agenta a zločinného pogromistu, přímo zodpovědného za akce jeho stoupenců proti Židům.

21. července 1919 na našem setkání v Sentově byl Grigorijev obviněn z výše jmenovaných zločinů a pro výstrahu všem na místě zastřelen. Jeho popravu a důvody k ní vedoucí, jsme oznámili těmito slovy: „Pogromista Grigorijev byl popraven machnovskými předáky Baťkou Machnem, Semjonem Karetnikem a Alexisem Chubenkem. Machnovské hnutí přijímá za tento čin plnou zodpovědnost před tváří Historie.“ Toto prohlášení schválili členové Sovětu povstalecké armády a přítomní členové Socialistické revoluční strany včetně Nikolaje Koprnického (poznámka: po sociálních demokratech Selijanském a Kolužném se po Grigorijevově popravě slehla země).

Tak jsme naložili se všemi, kteří prováděli pogromy nebo je připravovali. Nešetřili jsme ani toho, kdo raboval, ať již patřil k Povstalecké armádě či nikoli. Stalo se to například v srpnu 1920, kdy jsme obklíčili dva petljurovské nacionalistické oddíly pod velením Levčenko a Matjanaši. Vyslali vyjednavče a navrhli, že by se k nám mohli přidat. Já i štáb jsme je přijali a souhlasili s jejich začleněním do našich řad. Nicméně jsme se velmi brzy doslechli, že nacionalistické elementy z těchto oddílů se zapojily do rabování a projevíly naprosto zřejmý antisemitismus. Na místě jsme je postříleli ve vesnici Avreški, provincie Poltava. Několik dní nato byl zastřelen za provokativní antisemitské chování ve městě Žinkov (rovněž

provincie Poltava) i jejich velitel Matjanaša. Jeho oddíl byl odzbrojen a většina vojáků propuštěna ze služby.

V prosinci 1920 se celá situace zopakovala, ale tentokrát byly jejími aktéry jednotky Rudé armády. Tehdy jsme úspěšně přestáli útok Buďonného kavalerie a zcela rozprášili jeho XI. pěší divizi blízko vesnice Petrovo v újezdu Alexandrovsk a poté i XIV. jízdní divizi a zajali celý její velitelský sbor i štáb. Mnoho válečných zajatců z XI. divize projevilo zájem o vstup do Povstalecké armády, aby mohli podle svých vlastních slov bojovat proti autokratickým politickým komisařům. Na svém pochodu přes Cherson se dostali k vesnici Dobroveliče, polovinu jejíž obyvatel tvořili Židé a jistí bývalí Buďonného nebo Petljurovi kavaleristé začali na základě pomluv, kolujících v jejich bývalé armádě o tom, že machnovci se chovají nepřátelsky k Židům, drancovat domy židovských vesničanů. Jakmile se o tom doslechli zkušení machnovci, byli všichni pachatelé zatčeni a na místě zastřeleni.

Během celé své existence se tak machnovščina chovala naprosto nekompromisně k antisemitským pogromistům, protože byla skutečným revolučním hnutím námezdně pracujících na Ukrajině.

„Dělo Truda“ 30-31, listopad-prosinec 1927, str. 15-18

Na památku kronštatcké vzpoury

Sedmý březen je pochmurným dnem po všechny námezdně pracující „Svazu sovětských socialistických republik,“ kteří se ať již přímo či nepřímo zúčastnili událostí proběhnuvších onoho dne v Kronštadu. Přípomínka tohoto výročí je stejně bolestná i pro námezdně pracující všech ostatních zemí, protože vyvolává vzpomínky na to, co svobodní pracující a námořníci z Kronštadu požadovali po svém Rudém vrahovi, „Ruské komunistické straně“ a její loutce, „sovětské“ vládě, zcela zaneprázdněné rdušením ruské revoluce.

Kronštadt požadoval, aby tito nájemní zabijáci ve službách státu vrátili pracujícím měst i venkova vše, co jim právem patří, neboť právě pracující provedli revoluci. Povstalci z Kronštadu trvali na praktickém uplatnění základů Říjnové revoluce.

„Svobodně volené sověty, svobodu slova pro dělníky i rolníky, anarchisty a levé esery.“

Ruská komunistická strana pohlížela na Kronštadt jako na jasné ohrožení svého mocenského monopolu v zemi a skrýváje svoji zbabělou tvář vraha pod maskou revolucionáře a přítěle lidu, prohlásila svobodné námořníky a dělníky z Kronštadu za kontrarevolucionáře a vyslala na ně desítky tisíc svých poslušných žalárníků a otroků: Čekisty, Kursanty (důstojnické kadety Rudé armády – pozn. Alexandre Skirda), členy Strany... aby zmasakrovali povstalce z Kronštadu, statečné bojovníky a revolucionáře, jejichž jedinou vinou bylo pobouření nad lhaním a zbabělostí Ruské komunistické strany, která zadupala do země práva námezdně pracujících a revoluci.

V 6 hodin 45 minut ráno sedmého března 1921 byl na Kronštadt vypuštěn uragán dělostřelecké palby. Kronštadt se přirozeně a nevyhnutelně bránil. Bránil se nikoli jen ve jménu svých požadavků, ale i jménem ostatních námezdně pracujících, bojujících za svá revoluční práva, svévolně pošlapaná bolševickou vládou.

Ozvěna výstřelů z Kronštadu se rozlehla celým zotročným Ruskem, které bylo připraveno podpořit tento spravedlivý a hrdinský boj, ale naneštěstí již nebylo schopno tak učinit. Bylo odzbrojeno, neustále vykořisťováno a sputáno trestnými oddíly Rudé armády a Čeky, speciálně vytvářenými, aby zlomily svobodného ducha a svobodnou vůli země.

Je těžké odhadnout ztráty kronštatckých povstalců a tupých mas vojáků Rudé armády, ale můžeme si být jisti, že dohromady se jednalo o více než deset tisíc mrtvých. Většinou to byli dělníci a rolníci, ti samí lidé, které Lžistrana zneužila k uchopení moci poté, co je podvedla příslibem lepší budoucnosti. Použila je výlučně ve prospěch svých stranických zájmů, aby rozšířila a upevnila svoji všemocnou nadvládu nad ekonomickým a politickým životem země.

Kronštadt bránil proti bolševické oligarchii to nejlepší z boje dělníků a rolníků za Ruskou revoluci. Z tohoto důvodu se oligarchové rozhodli lidi z Kronštadu zlikvidovat, některé ihned po svém vítězství a zbytek v kobkách a kriminálech zděděných po carském a buržoazním režimu. Pokud pochopíte tato slova,

7. březen budete pokládat za vsutku nesmírně bolestné výročí pro námezdně pracující celého světa. Památka kronštadtských revolucionářů padlých v boji, i těch, kteří shnili zaživa v bolševických žalářích, tak sedmého března neožívá pouze pro ruské námezdně pracující. Nechci však zakončit tento článek v plačtivém tónu: kromě vzpomínkových akcí na sedmého března by námezdně pracující všech zemí měli pořádát na všech místech protestní shromáždění proti zverstvům páchaným Ruskou komunistickou stranou na revolučních dělnících a námořnících v Kronštadtu a požadovat propuštění těch, kteří do dnešního dne živoří v bolševických vězeních a jsou internováni v koncentračních táborech ve Finsku.

„Dělo truda“ 10, březen 1926, str. 3-4

Idea rovnosti a bolševici

XIV. sjezd Ruské komunistické strany ostře odsoudil koncepci rovnosti. Před jeho začátkem se o myšlenku rovnosti zmínil Zinověv během své polemiky proti Ustraljevovi a Bucharinovi. Prohlásil, že celá současná filosofie je udržitelná pouze prostřednictvím ideje rovnosti. Kalinin se proti tomuto tvrzení zásadně postavil právě na XIV. sjezdu a přidržel se výkladu, že jakákoli zmínka o rovnosti může mít pouze negativní dopad a nesmí být tolerována. Svoje tvrzení odůvodnil následujícím způsobem:

„Můžeme s rolníky hovořit o rovnosti? Nikoli, v žádném případě, protože by začali požadovat stejná práva jako dělníci, což by bylo v naprostém rozporu s diktaturou proletariátu. Můžeme podobně hovořit o rovnosti s dělníky? Rovněž nikoli, protože řekněme si, jestliže například komunista a nestraník vykonávají stejné zaměstnání, rozdíl spočívá v tom, že první z nich pobírá dvojnásobnou mzdu. Připustit mezi nimi rovnost by znamenalo připustit, aby se nestraníci domáhali stejných platů jako komunisté. Soudruzi, je to přijatelné? Ne, není. Můžeme tedy volat po zavedení rovnosti mezi komunisty? Ne, ani to není možné, neboť i oni zastávají různé pozice ve smyslu práv a materiálních požitků.“

Na základě podobných úvah došel Kalinin k závěru, že Zinověvův způsob používání termínu „rovnost“ je demagogický a škodlivý. Ve své odpovědi Zinověv sjezdu řekl, že pokud hovořil o rovnosti, pak tedy v úplně jiném smyslu. Měl na mysli „socialistickou rovnost“, což znamená rovnost, která nastane až jednoho dne ve více či méně vzdálené budoucnosti. V současnosti, kdy ještě neproběhla světová revoluce a nikdo neví, kdy přijde, nemůže být o rovnosti ani řeči. Zvláště nemůže existovat žádná rovnost práv, neboť ta by nás odklonila směrem k velmi nebezpečným „demokratickým“ úchylkám.

Tato koncepce rovnosti nebyla zmíněna ve sjezdové rezoluci. V základě se ale dva soupeřící tábory na sjezdu shodly, že ideu rovnosti není možné tolerovat.

Před nějakým časem – a není to tak docela dávno – mluvili bolševici úplně jinak. Během velké Ruské revoluce bojovali pod praporem rovnosti za svržení buržoazie, tehdy ještě ve shodě s dělníky a rolníky, po jejichž zádech se vyšplhali k politické moci. Po osmi letech, kdy drželi ve svých rukou životy i svobodu námezdně pracujících bývalého Ruska – dnes známého jako „Svaz sovětských socialistických republik“ – se bolševický car snažil přesvědčit pracující onoho „Svazu“ i pracující dalších zemí, které dosud nemá ve své moci, že pokud je perzekvoval, nechával shnít ve vězení nebo deportoval a vraždil své politické protivníky, vše se dělo výlučně ve jménu revoluce a jejich rovnostářských základů (údajně též bolševického původu), které chtěli její nepřátelé zničit.

Už tomu brzy bude osm let, co začala proudem téci krev anarchistů, protože se odmítli servilně pokorit před násilím a bezostyšností těch, kteří uchopili moc. Anarchisté se nesklonili ani před jejich neskutečně prolhanou ideologií a naprostou nezodpovědností.

Během páchání tohoto zločinu, jenž nemůžeme vysvětlit jinak, než pomocí krvežíznivosti bolševických polobohů, zmizel z povrchu zemského nejlepší výkvět revoluce, protože se vždy nejvěrněji stavěl k revolučním myšlenkám, nikdy je nezradil a nenechal se uplatit. Děti revoluce čestně bránily její základní východiska, snažily se odsunout stranou šílené bolševické potentáty a najít cestu ven ze slepé uličky, aby našly způsob, jak dosáhnout skutečné svobody a opravdové rovnosti mezi námezdně pracujícími.

Bolševičtí mocipáni si rychle uvědomili, že aspirace těchto dětí revoluce jsou předzvěstí konce jejich privilegií, nejprve bezohledně převzatých od svržené buržoazie a poté zrádcovy posílených k jejich užítku. Proto posílali revolucionáře na smrt. Pomáhali jim v tom lidé s duší otroka a tekly potoky krve.

Krev se jimi valí již po celých dlouhých osm let a my se ptáme: ve jménu čeho? Bolševici odpovídají: ve jménu svobody a rovnosti pracujících a pokračují v likvidaci dalších tisíců bezejmenných revolucionářů, bojovníků za sociální revoluci, označených za „bandity“ a „kontrarevolucionáře“.

Bolševici pomocí svého obvyklého bezostyšného lhaní skryli před očima námezdně pracujících celého světa pravý stav věcí v Rusku a zvláště pak svůj naprostý bankrot ve výstavbě socialismu. Každý, kdo má ale oči k vidění, tak vidí.

Anarchisté včas upozorňovali námezdně pracující v každické zemi na zločiny spáchané bolševiky během Ruské revoluce. Bolševismus, zosobnění ideálu centralizovaného státu, se ukázal být smrtelnou hrozbou pro svobodného ducha revolučních námezdně pracujících. Uchýlil se k naprosto bezprecedentním opatřením, sabotoval vývoj revoluce a pošpinil její pověst. Úspěšně se vydával za něco, čím není, skryl svoji pravou tvář před zraky námezdně pracujících a vydával se za ochránce jejich zájmů. Teprve nyní po osmi letech jeho panování začíná stále intenzivněji flirtovat s mezinárodní buržoazií, pomalu odkládá svoji revoluční masku a vystavuje na odiv světu práce svoji podobu krutého vykořisťovatele.

Bolševici hodili přes palubu myšlenku rovnosti nejen v praktické, ale i teoretické rovině, protože i její pouhá definice pro ně dnes představuje velké nebezpečí. Je to snadno pochopitelné, neboť jejich vláda jako taková spočívá na diametrálně odlišné koncepci: křiklavé nerovnosti. Tíhu jejího zla a veškeré hrůzy nejsou na svých bedrech pracujících. Doufejme, že z toho námezdně pracujících celého světa vyvodí nezbytné závěry a na oplátku skončují s bolševiky, těmito stoupenci ideje otroctví a útlatku Práce.

„Dělo truda“ 9, únor 1926, str. 9-10

Cestičky „proletářské“ moci

Je tomu již velmi dlouho, co avantgardistická socialistická inteligence ve více či méně otevřené formě zradila cíle historického boje proletariátu proti buržoazii a námezdně pracující se nechali úplně obalamutit jejími hesly a pustili se do boje pod jejím vedením. Tento fakt představuje nepopiratelný triumf oné inteligence, která si předsevzala stát se vůdčí silou proletariátu v boji za jeho úplné osvobození pomocí zničení buržoazní moci a Státu, na jejichž místě bude vystaven „proletářský“ Stát, „proletářská“ moc.

Je velmi přirozené, že jak proletariát, tak inteligence, se do věci pustili se vši vervou a snažili se co nejširšímu veřejnému mínění ukázat všechna negativa buržoazního státu. Díky tomu byli schopni v řadách námezdně pracujících žít a rozvíjet koncepci „proletářské“ moci, která údajně vyřeší všechny jejich problémy. Podle tohoto názoru použije proletariát prostřednictvím své třídní moci a Státu všechny nezbytné prostředky k tomu, aby se on i jiné třídy osvobodily od buržoazie a vnesly do mezilidských vztahů principy svobody a rovnostářství. Takovou předpověď osudu „proletářské moci“ anarchisté vždy považovali za hrubou chybu. V minulosti se naši soudruzi vždy ostře stavěli proti podobné koncepci a poukazovali na to, kde státotvorné politické síly chybovaly v rozlišení „proletářské moci“ a Státu obecně a připisovali „proletářskému státu“ historickou roli jemu bytostně cizí.

Státotvorní socialisté zůstali nicméně věrni své autoritářské tradici, pomocí níž se zmocnili Velké ruské revoluce, bezpochyby mající nejširší a nejzásadnější sociální rozměr, kterému se v celé dosavadní historii nemůže nic rovnat. Co se týče nás, anarchistů, my jsme se postavili proti chybné předpovědi osudu „proletářské moci“. Během polemiky se státotvornými socialisty jsme ukázali, že jakýkoli Stát, ať již buržoazní nebo proletářský, směřuje ze své nejvlastnější podstaty jednoduše k utlačování a vykořisťování člověka, ke zničení všech vrozených vlastností lidského ducha, směřujících k rovnosti podepřené solidaritou v každém z nás. Dnes samotná existence a praktiky „proletářské moci“ v Rusku potvrdily a stále potvrzují správnost naší analýzy. „Proletářský“ stát stále výrazněji odhaluje svoji pravou tvář a ukazuje, že jeho „proletářství“ je pouhá fikce, jak si skuteční proletáři byli schopni uvědomit již v prvních letech revoluce, tím více, že ho sami pomáhali nastolit. Skutečností zůstává, že v průběhu své degenerace se „proletářská“ moc neprojevila jako nic jiného než pouhopouhá státní moc, což je dnes zcela nesporné. „Proletářská“ moc byla přinucena skoncovat s umným skrýváním své podstaty. Její praktické kroky nám poskytly hojnost důkazů, že její cíle a cíle Velké ruské revoluce nemají naprosto nic společného. Během

oněch dlouhých let přetvářky se „proletářské“ moci nepodařilo přetvořit si je ke svému obrazu a musela se konfrontovat se všemi, kteří hrozili odhalit její skutečnou tvář – velkého hnisavého vředu na těle Revoluce – jehož zbabělost a zrádnost všude kolem sebe šířila smrt a zkázu, zvláště pro ty, kteří se pokusili být nezávislí a jednat svobodně. Mohli bychom se octnout v pokušení zeptat se sami sebe: jak se to mohlo všechno vůbec stát? Podle Marxe a Lenina se „proletářská“ moc nesmí v žádném ohledu podobat buržoazní moci. Cítí se alespoň některá část dnešního předvoje proletariátu alespoň trochu zahanbena za současný stav?

Mnoho anarchistů se kloní k názoru, že proletariát za nic nemůže, protože byl oklamán „kastou socialistických intelektuálů“, kteří se pravděpodobně již od počátku snažili na základě sledu událostí sociálního a historického vývoje a nevyhnutelných logických zákonitostí fungování státní moci nahradit buržoazní moc svoji vlastní mocí. Pravděpodobně z tohoto důvodu se socialistická inteligence snažila pevně uchopit řízení boje proletariátu proti kapitalistickému buržoaznímu světu.

Podle mne nejsou takovéto argumenty ani přiléhavé, ani neodpovídají skutečnosti. Ruská revoluční zkušenost nám na dané téma poskytuje nadbytek objektivních dat. Ukazuje nám, že během revoluce proletariát nepochybně nejednal jako homogenní síla. Kdykoli se městský proletariát rozhodl svrhnout zřízení svého třídního nepřítele – buržoazie – vždy se chvíli rozhodoval, jestli se vydá cestou Únorové nebo Říjnové revoluce. Až po určité době, poté, co Říjen vojensky zvítězil nad Únorem, se značná část městského proletariátu otevřeně přidala na stranu nových bratrů, přímých strůjců výdobytků Říjnové revoluce. Brzy tento segment proletariátu nejen zapomněl bránit zmíněné výdobytky, ale zbrkle vložil otěže moci do rukou bolševické strany. Ta byla natolik vychytralá, aby mu nezřízeně lichotila a probouzela v něm určitý smysl pro třídní privilegia – politická, sociální i soudní. Námi zkoumaná část proletariátu se nechala opít zmíněnými třídními privilegii a zamilovala si svůj „proletářský třídní Stát“. Rozumí se samo sebou, že bolševická sociálně-demokratická strana zásadně podpořila a povzbudila tento trend, protože straně se nabízel široký prostor pro uplatnění vlastního programu, skládajícího se ze získání kontroly nad každodenním bojem proletariátu, aby mohla být jeho rozhodující část podrobena a bolševici se mohli sami chopit státní moci ve svém zájmu. Tímto způsobem se bolševická sociální demokracie proměnila elitářským způsobem na „Bolševickou komunistickou“ stranu, bezostyšně se uchýlila k té nejdrzejší demagogii, nevyhýbala se žádné intrice a pokud bylo třeba, neváhala přijmout za svůj program jiných politických uskupení, a to všechno pro jeden jediný cíl: připoutat proletariát (na jehož stranu se naoko neohroženě stavěla, zatímco sledovala jen své vlastní zájmy) výlučně k sobě. V tomto smyslu se stala bolševická strana nejnazornějším ztělesněním historických ambicí intelektuální kasty: odstavit buržoazii od moci za jakoukoli cenu a začít sama vykonávat tuto moc. Značná část proletariátu neprohlédla její záměry, ba právě naopak: dokonce se s nimi ztotožnila a stala se jejím komplicem.

Zmíněná část proletariátu byla nicméně po celé generace vychovávána ve smyslu koncepce, že proletariát se osvobodí zpod buržoazní moci pouze tehdy, když svrhne její vládu a zničí její státní organizaci, aby uvolnila cestu pro výstavbu jeho vlastního zřízení. Nicméně přesně tito lidé pomáhali bolševické Komunistické straně nastolit svoji vlastní „proletářskou moc“ a vztyčit „její“ třídní Stát.

Nastoupená cesta a použité prostředky způsobily, že zanedlouho byla ona část proletariátu asimilována do podoby navlas stejné, jakou měla svržená buržoazie, začala si opovržlivě a arogantně dovolovat naprosto co chtěla a bez jakýchkoli skrupulí používala to nebestiálnější násilí, aby upevnila svoji nadvládu nad lidem a revolucí.

Je samozřejmé, že toto násilí bylo druhou přirozeností stranické intelektuální kasty, protože ta se v jeho používání školila dlouhá léta a postupně jím byla přímo zachváčena. Co se týče zmíněné části proletariátu – věrejších otroků – násilí používané proti jeho soudruhům je mu zcela cizí. Tito lidé byli zaneprázdněni budováním svého „třídního státu“ a nebyli dohnáni prostřednictvím násilí ke stejnému postoji k individuální svobodě, svobodě projevu a svobodě politické práce pro každou revoluční organizaci ve chvíli, kdy bolševici již bezostyšně položili na stůl „proletářskou moc“ jako hotovou věc. Tato část proletariátu přispěchala, aby se pod vedením Bolševicko-komunistické strany pohodlně uvelebila v postech, uprázdněných despoty svržené buržoazie, stala se tak sama novou tyranskou panskou

třídou a teprve nyní se nezdráhala ve svém zájmu libovolně používat to nejodpornější násilí proti všem, kteří se postavili do opozice vůči jejím záměrům. Toto chování bylo současně dovedně zamaskováno termínem „obrana revoluce“.

Násilí bylo především používáno proti většině ruského proletariátu, výlučně a zcela otevřeně v zájmu pouhé jedné části proletariátu a Bolševicko-komunistické strany jako celku – jménem jejich úplné nadvlády nad ostatními pracujícími třídami. Velmi jasně znovu vidíme, že veškerá státní moc otevřeně ukazuje, co jest jejím základem. Přívlastek „proletářská“ na věci nic nemění.

Myslím si, že ze všech výše zmíněných důvodů by všichni zahraniční soudruzi, nemající tyto přímé zkušenosti, měli velmi pečlivě zhodnotit všechny fáze ruské revoluce, zvláště pak roli sehranou bolševickou Komunistickou stranou a částí proletariátu, která ji následovala. Mohou se tak ve světle odhalené nestydaté demagogie bolševiků a jejich stoupců na téma účelnosti „proletářské moci“ vyvarovat stejných chyb.

Je rovněž pravda, že současná kampaň všech našich soudruhů, namířená proti bolševickým lžím, by měla být prováděna na základě důvěryhodných informací o čemkoli, co může být předloženo širokým masám jako náhrada „proletářské moci“. Dobrá hesla nestačí, přestože jim masy často naslouchají. Náš boj je veden na podkladě konkrétních skutečností a neustále nás vede ke kladení klíčových a naléhavých otázek, jak a pomocí jakých metod sociálního boje by měly masy námezdně pracujících usilovat o své úplné osvobození.

Na tyto otázky musíme odpovědět co nejpříjemněji a naprosto jasně. Je to životní nutnost, nejen proto, že pokud máme vést nějaký aktivní boj proti kapitalistickému a buržoaznímu světu prostřednictvím našeho anarchistického hnutí, je v sázce to, jestli právě naše ideje předznamenají začátek i výsledek tohoto boje. Znamená to, že proletariát nesmí opakovat chyby učiněné svými ruskými bratry, takže se nesmí zapojit do budování „proletářské moci“ ve jménu žádné politické strany, dokonce i když se tato maskuje jako „proletářská“, ale musí se naopak věnovat pouze uspokojování potřeb všech námezdně pracujících a obraně revoluce před jakýmkoli druhem státní moci.

„Probuždění“ 18. leden 1932, str. 45-48

„Sovětská“ moc – její současná a budoucí situace

Mnoho lidí, zvláště levicových politiků, má tendenci považovat „sovětskou“ moc za zcela výjimečný typ státní moci a aby nebylo pochyb, popisují onu výjimečnost opravdu barvitě.

„Sovětský stát“, říkají nám, „je dělnicko-rolnický stát, a proto má velkou budoucnost“.

Neexistuje snad absurdnější ujištění. „Sovětský“ stát není ani lepší ani horší než kterýkoli jiný. V současnosti je každičkou svoji částí stejně pomíjivý a absurdní jako všechny státy obecně. V jistých ohledech je dokonce ještě absurdnější. Dosáhl totální politické nadvlády nad celou zemí, stal se neomezeným pánem její ekonomické základny a naprosto v protikladu k této situaci podložené krutým vykořisťováním, se v něm vyvinul zrádný pocit jakési duchovní „dokonalosti“, který se snaží vštípit svým revolučním námezdně pracujícím. Jejich revoluční „duch“ se tím nestal revolučnějším, ale spíše zvržením. „Sovětský“ stát se tak snaží povýšit sám sebe do pozice duchovního vůdce podvedeného obyvatelstva a ve svém počínání zůstává věrný tradiční nekonečné a nezodpovědné bezostyšnosti každé státní moci. Je veřejným tajemstvím, že sovětský režim je „dokonalým“ pouze pro svého „dokonalého“ patrona – Bolševicko-komunistickou stranu. Všechny tyto řeči ve skutečnosti nejsou ničím více, než nestydatou lží, mizernou přetvářkou a zločinným opovržením k pracujícím masám, v jejichž jménu a díky jim velká Ruská revoluce, dnes ohlodaná až na kost státní moci ve prospěch stranických privilegií a proletářské menšiny, věřila, že se může pod stranickým vedením ztotožnit s koncepcí „proletářského“ Státu a diktatury „proletariátu“. To jsou všechno velmi svůdné termíny, ale jen pro toho, kdo neví o ničem jiném. Zmíněná proletářská menšina se nicméně nechala v tichosti a bez jediné známky odporu navléci do stranického chomoutu, pozbyla jakýchkoli práv dostávat informace o tom, co se kde zrádně upeklo a provedlo zrovna včera a co se chystá právě dnes proti jejím proletářským bratrům, těm, kteří

se odmítají stát poslušnými a mlčenlivými loutkami a nejsou schopni spolknout lži strany, vydávající se za proletářskou.

Navzdory všemu by bylo podivné, kdyby se takové chování bolševické vlády k námezdně pracujícím v jejich „duchovní“ výchově odrazilo výrazně odlišným způsobem. Jsem pevně přesvědčen, že tomu tak je. Jako důkaz svého tvrzení bych poukázal na trvalou existenci revolučního vědomí pracujících SSSR, které je zdrojem trvalého znepokojení režimu a skutečnost, že se ho bolševická strana snaží nahradit politickým vědomím vymodelovaným podle stranického programu.

Tento faktor vysvětluje proč bolševické vládě nastávají stále nové a nové těžkosti a proč se přihloupě snaží skrýt svůj ekonomický a politický despotismus za duchovní vedení pracujících lidí. Současná svízelná situace nepochybně přesně determinuje vyhlídky bolševického režimu: budoucnost velmi nejistou, protože dnešek je velmi nepříznivý. Ve skutečnosti je současná situace nakloněna v neprospěch milionů pracujících tak viditelně, že každým rokem můžeme očekávat vypuknutí krvavých povstání a revolucí proti bolševickému zřízení.

Rozumí se samo sebou, že každý, ale opravdu každý revolucionář by měl podpořit povstaleckého a revolučního ducha námezdně pracujících ze Sovětského svazu. Z této podpory však nesmí vylouci politický kapitál kontrarevolucionáři a nepřátelé pracující třídy. Plyne z toho, že podpora by neměla mít za cíl nic jiného, než zničení současného nesmyslného a nezodpovědného společenského zřízení, ustaveného v zájmu privilegií členů strany a jejich nájemných vrahů.

Sílenství současného režimu musí být vykořeněno a nahrazeno živoucími zásadami dělnického hnutí, založenými na solidaritě, svobodě a rovnosti všech lidí, kteří berou skutečnou emancipaci proletariátu za svoji věc. Týká se to všech ruských revolucionářů – všichni, kteří zůstali v Sovětském svazu nebo odešli do exilu, se podle mne musí na tuto záležitost upnout naprosto prvořadě – a stejně i všech proletářů a revolučně smýšlejících intelektuálů – a dodávám – rovněž všech oponentů bolševického režimu a politických uprchlíků, majících skutečně čestné revoluční úmysly.

Tímto způsobem pohlížím na současnost i budoucnost „sovětské moci“ a na postoje, jaké k ní musí přijmout ruští revolucionáři všelijakého přesvědčení. Podle mého názoru se revolucionáři mohou postavit k danému problému pouze takto. Musí uznat, že pokud chceme bojovat proti bolševické moci, musíme být všichni schopni veřejně odmítnout zcela zásadním způsobem hodnoty, které vyznávala a použila v procesu uchopení moci, hodnoty, k nimž se stále hlásí a které upřednostňuje, i když jen v ústraní.

Pokud tak neučiníme, boj mnohých revolucionářů se sice nestane přímo kontrarevolučním, ale přinejmenším nebude milionům námezdně pracujících, zmanipulovaných, utlačovaných a vykořisťovaných, k naprosto žádnému užítku. Každý revolucionář by se měl bez ohledu na oběti snažit vysvobodit je ze začarovaného kruhu falše a útlaku.

„Borba“ 19-20, Paříž, 25. října 1931, str. 2-3

(časopis „Borba“ vydávala skupina antistalinistických a antitrockistických sovětských přeběhlíků, kteří se odvrátili od bolševického režimu na bázi návratu ke zřízení svobodných sovětů z roku 1917 a požadavků kronšadtských vzbouřenců z roku 1921. Vůdčí osobností byl Ukrajinec Grigorij Besedovskij, bývalý sovětský diplomat, který způsobil senzaci svým zběhnutím ze sovětského velvyslanectví v Paříži. Zbytek svého života zasvětil zásadnímu odhalování prohnulosti stalinistického režimu. Viz jeho kniha „Oui, J'accuse!“, Paris 1930 – pozn. Alexandre Skirda.)

Boj proti státu

Fakt, že moderní stát je organizovanou formou nadvlády, založené na svévoli a násilí proti sociálnímu prostředí námezdně pracujících, je nezávislý na tom, zda se jedná o stát „buržoazní“ či „proletářský“. Stát spočívá na represivním centralismu, povstávajícím z přímého násilí menšiny vůči většině. Aby posílil a vynutil legitimitu svého systému, stát se neuchyluje pouze k otevřenému násilí a korupci, ale rovněž i k mocné zbrani psychologického nátlaku. S pomocí obdobných prostředků je nepočtená skupina politiků

schopna psychologicky utlačovat celou společnost a zvláště masy námezdně pracujících, jejichž jednání modeluje tak, aby se vyhýbalo přemýšlení o státu jako institucionalizovanému otroctví.

Musí tedy být dostatečně jasné, že pokud chceme bojovat proti organizovanému násilí moderního státu, musíme třít rukou mocné zbraně, odpovídající velikosti našeho úkolu.

Dosud byly metody sociální akce, přijaté revoluční třídou námezdně pracujících v boji proti svým utlačovatelům a vykořisťovatelům – Státu a Kapitálu – sice v souladu s anarchistickými myšlenkami, ale nepostačily k dosažení úplného vítězství.

V Historii se již stalo, že námezdně pracující porazili Kapitál, ale jejich vítězství jim proklouzlo mezi prsty, protože se objevila nová státní moc a sloučila zájmy soukromého kapitálu a státního kapitalismu ve prospěch porážky námezdně pracujících.

Zkušenost z Ruské revoluce jasně odhalila naše nedostatky ve vztahu k výše zmíněné skutečnosti. Nesmíme na ně zapomenout, ale naopak bychom se měli rozhodnout k jejich zřetelnému pojmenování.

Můžeme klidně připustit, že náš boj proti Státu během Ruské revoluce byl pozoruhodný, i přesto, že naše řady byly zachváčeny dezorganizací – pozoruhodný především kvůli zničení oné nechvalně proslulé instituce.

Náš boj byl naopak bezvýznamný ve vztahu k vybudování svobodného zřízení námezdně pracujících a navazujících sociálních struktur, které mohly zajistit jeho rozkvět mimo dosah státní moci a jejich represivních institucí.

Skutečnost, že jsme my, anarchokomunisté nebo anarchosyndikalisté, nebyli schopni předvídat následný průběh Ruské revoluce a nezdařilo se nám včas a rychle vytvořit nové formy společenského života, vedla mnoho našich skupin a organizací ke staré známé nerozhodnosti v otázkách politické a sociální strategie revolučního boje.

Pokud se chceme v budoucnu vyvarovat stejných chyb tváří v tvář revoluční situaci a pokud si chceme udržet myšlenkovou a praktickou soudržnost naší organizační linie, musíme především nejprve sloučit všechny naše síly do jednoho aktivního kolektivu a bez váhání definovat konstruktivní koncepci ekonomických, sociálních, lokálních a teritoriálních prvků naší teorie (svobodných sovětů) a zvláště široce vylíčit jejich základní revoluční úkoly v boji proti státu. Současný život a Ruská revoluce si to žádá.

Ti, kteří se vrhli do práce jako řadoví členové mas dělníků a rolníků a na vlastní kůži zažili jejich vítězství i porážky, musí bezpochyby dojít ke stejnému závěru a především ke zhodnocení, že náš boj proti státu musí pokračovat, dokud stát nebude beze zbytku zlikvidován. Uvědomí si také, že nejtěžší břemeno v tomto boji ponese na svých bedrech revoluční ozbrojená síla.

Je klíčové, aby akce revolučních ozbrojených sil byly provázány se sociální a ekonomickou základnou, v jejímž rámci se budou pracující lidé organizovat již od prvních dnů revoluce, aby tak mohla být mimo dosah jakýchkoli státních struktur uvedena v život jejich naprostá samospráva.

Od této chvíle musí anarchisté zaměřit svoji pozornost na zmíněný aspekt revoluce. Anarchisté musí dojít k přesvědčení, že hodnostáři a stoupenci státní moci nemohou být svrženi jinak, než pomocí velké revoluční armády nebo značného počtu lokálních partyzánských oddílů. Tímto způsobem nastolíme podmínky, aby mohli námezdně pracující, stojící za revolucí, za sebou spálit všechny mosty a zaměřit se na konečný proces vybudování nové sociálně-ekonomické základny.

Stát se přesto bude schopen udržet v několika malých enklávách a všemožně zkomplikovat námezdně pracujícím jejich cestu k novému životu, zpomalit tempo růstu a harmonického rozvoje nových mezilidských vztahů, založených na úplné emancipaci.

Konečná a naprostá likvidace Státu se může uskutečnit pouze tehdy, pokud se boj námezdně pracujících bude odehrávat pokud možno co nejvíce podle anarchistických zásad a námezdně pracující sami určí způsoby své sociální akce. Tyto způsoby by na sebe měly vzít podobu orgánů sociální a ekonomické samosprávy, formu „antiautoritářských sovětů“. Revoluční námezdně pracující a jejich předvoj – anarchisté – musí analyzovat podstatu a strukturu těchto sovětů a předem určit jejich revoluční funkce. Především na tom závisí, zda dojde k pozitivnímu vývoji a rozvoji anarchistických myšlenek v řadách těch, kteří sami dokončí likvidaci státu, aby mohli vybudovat svobodnou společnost.

První máj – symbol nové éry v životě a boji námezdně pracujících

V socialistickém světě je První máj pokládán za svátek Práce. Je to chybný popis, který pronikl životy námezdně pracujících v mnoha zemích tak důkladně, že tento den se skutečně slaví zmíněných způsobem. Ve skutečnosti První máj v žádném případě není svátek námezdně pracujících. V onen den by námezdně pracující měli opustit své dílny a pole. V onen den by se námezdně pracující celého světa měli sejít v každé vesnici i městě a uspořádat masová shromáždění nikoli aby zdůraznili datum prvního května ve stylu státotvorných socialistů a zvláště bolševiků, ale spíše aby poměřili svoji sílu a zhodnotili možnosti přímého ozbrojeného boje proti shnilému, zbabělému a ztročujícímu řádu, založenému na násilí a přetvářce. V toto historické datum, které je již dnes součástí kalendáře, se pracující mohou sejít bez jakýchkoli obtíží a je pro ně nejpříhodnější vyjádřit právě tehdy svoji kolektivní vůli a zapojit se do společných diskusí o čemkoli spojeném se základními otázkami dneška i budoucnosti.

Více než před čtyřiceti lety se američtí pracující z Chicaga a okolí sešli na Prvního máje. Naslouчали projevům mnoha socialistických řečníků, zvláště anarchistů, neboť byli do značné míry schopni spontánně pochopit anarchistické ideje a otevřeně se postavit na stranu anarchistů.

Toho dne se američtí pracující pokusili dát organizovaný výraz svému protestu proti hrubě nespravedlivému pořádku Státu a Kapitálu, fungujícímu v zájmu majetných. Američtí anarchisté Spies, Parsons a další promluvili právě na toto téma. A tehdy bylo protestní shromáždění narušeno provokacemi nájemných vrahů Kapitálu a skončilo masakrem neozbrojených pracujících, po kterém následovalo uvěznění a vražda Spiese, Parsonse a dalších soudruhů.

Námezdně pracující z Chicaga a okolí se neshromáždili, aby oslavili svátek Prvního máje. Sešli se, aby se společně postavili k problémům svých životů a svého boje.

Kdekoli se dnes námezdně pracující vysvobodili z chomoutu buržoazie a sociální demokracie (lhostejno zdali menševické či bolševické) nebo se o to pokoušejí, považují první květen za příležitost ke shromáždění, na kterém se budou zabývat vlastními záležitostmi a přemýšlet o své emancipaci. Prostřednictvím svých tužeb tak projeví svoji solidaritu a vzpomenu na chicagské mučedníky. Cítí, že první květen pro ně nemůže být žádným svátkem. A tak i přes tvrzení „profesionálních socialistů“, snažících se vykreslit podobu Svátku práce, je První máj pro uvědomělé pracující něčím zcela jiným.

První máj je symbolem nové doby v životě a boji námezdně pracujících, doby, která každoročně skýtá nové příležitosti k vybojování dalších, stále zuřivějších a více rozhodujících bitev proti buržoazii, svedených ve jménu vydobyté svobody a nezávislosti, ve jménu společenského ideálu.

„Dělo truda“ 36, 1928, str. 2-3

Anarchismus a dnešek

Anarchismus není pouze doktrínou zkoumající život člověka, jak je tento termín v okleštěném významu vykládán v politických slovnících a někdy i na mítincích našimi propagandistickými řečníky. Je rovněž učení, zabývající se celou existencí člověka jako takového.

Během procesu vypracování celkového pohledu na svět si anarchismus předsevzal splnit jednu velmi specifickou úlohu: obsáhnout svět v jeho celosti a odsunout stranou všechny současné i budoucí překážky, které by mu mohla postavit do cesty kapitalistická věda a technologie. Tento přístup, mající za cíl poskytnout člověku co nejpodrobnější a nejpravděpodobnější vysvětlení existence našeho světa a hledání nejlepšího možného východiska ze všech problémů, před kterými se můžeme octnout, měl lidem pomoci osvojit si anarchismu přirozeně vlastní druh svědomí, což podle mne přinejmenším znamená do té míry, se kterou jsme se dosud setkávali.

Právě na tomto základě vůle jednotlivce se může anarchistické učení zhmotnit v reálném životě a ukázat cestu, která člověku pomůže vykořenit veškerého ducha podřízenosti.

Když se vyvíjí, anarchismus nezná hranic. Nezná bariéry, do kterých by mohl být napevno uchopen a definitivně zakotven. Stejně jako lidská existence, nezná pro své tužby žádné absolutní vyjádření.

Podle mne může každý člověk dosáhnout uplatnění svého práva na úplnou svobodu, definovanou teoretickými postuláty anarchismu, pouze prostřednictvím neustálého vývoje, který přinese větší či menší rozkvět. Anarchismus z člověka vykoření uměle zaneseného ducha podřízenosti a stane se tak klíčovou ideou lidské společnosti na postupu směrem k dosažení všech svých cílů.

V naší době je anarchismus stále považován za teoreticky slabý a někteří uvádějí, že je často chybně interpretován. Jeho stoupenci k tomu samozřejmě mají mnoho co říci: někteří ale o něm pouze žvaní, mají plná ústa silných řečí a někdy si stěžují na malou odezvu (v posledním případě si dovedu představit, že zmíněný přístup je posilován neschopností odhalit prostřednictvím vědeckého výzkumu nezbytně nutné sociální metody práce, pomocí nichž anarchismus může v dnešní společnosti získat solidní základnu).

Každý a úplně každý z nás se shodne na tom, že zdaleka nejvíce ze všeho potřebujeme soudržnost mezi všemi aktivními anarchisty ve formě vážně míněné kolektivní aktivity. Bylo by tedy značně překvapivé, kdyby se v našich řadách objevili odpůrci podobného Svazu. Zbývá pouze organizačně vyřešit podobu, jakou na sebe tento Svaz anarchistů vezme.

Osobně jsem nakloněn přijetí nevhodnější a nejvíce nezbytné organizační formy takového typu, který bude Svazem anarchistů, uspořádaným na základě zásad kolektivní disciplíny a jednotného zaměření všech anarchistických sil. Všechny ke Svazu příslušející organizace by byly navzájem propojeny nejen sdílenými sociálně-revolučními cíli, ale zároveň i společným závazkem k použití určitých prostředků, které nás k nim dovedou.

Aktivity lokálních organizací mohou být co nejvíce přizpůsobeny místním podmínkám, ale zároveň musí bez výjimky souhlasit s celkovou strukturou organizační práce Svazu anarchistů, zahrnujícího celou danou zemi.

Jestliže se tento Svaz označí za federaci nebo konfederaci¹, je druhořadé. Zásadní věcí je, aby sdružoval všechny anarchistické síly v jednom společném způsobu boje proti našemu nepříteli, posunul vpřed proces boje za práva námezdně pracujících, rozpoutání sociální revoluce a nastolení anarchistické společnosti!

„Dělo truda“ 6, listopad 1925, str. 6-7

Naše organizace

Období, kterým nyní celosvětově prochází pracující třída, si žádá, aby revoluční anarchisté maximálně napjali svoji představitost a své síly, pokud chtějí objasnit nejdůležitější soudobé otázky.

Soudruzi, kteří sehráli aktivní roli v Ruské revoluci a zůstali věrni svému přesvědčení, si jistě uvědomují škodlivé následky nepřítomnosti pevné organizace v rámci našeho hnutí. Tito soudruzi mají veškeré předpoklady proto, aby vykonali užitečnou práci ve prospěch v současnosti zakládaného Svazu. Mám za to, že tito soudruzi si jistě povšimli, že anarchismus představoval klíčový faktor, vedoucí k povstání mas revolučních námezdně pracujících v Rusku a na Ukrajině: všude je podněcoval, aby se přidaly k boji. Nepřítomnost velké čistě anarchistické organizace, schopné soustředit své síly proti nepřítelům revoluce, odsoudila anarchismus k neschopnosti chopit se jakékoli organizační role. Anarchistický hybný prvek revoluce tím hrozně utrpěl.

Pokud ruští a ukrajinští anarchisté již pochopili tyto nedostatky, neměli by dovolit opakování zmíněného jevu. Poučení z minulosti je příliš bolestivé. Měli by je mít na paměti a být první, kteří půjdou

¹ Machno zde v originále říká „federaci nebo stranu“. Anarchistická „strana“ je matoucí a zavádějící termín, používaný již předtím Malatestou. V žádném případě neznamena politickou stranu – tj. subjekt, účastníci se parlamentního života a/nebo zaměřený na uchopení politické moci. Anarchistická „strana“ podle Malatesty i Machna znamená organizaci pevně programově vymezenou, kde jednotlivé části jsou sice autonomní, ale nemohou jednat proti duchu společných stanov a programu. Výraz „federace nebo strana“ znamená jen rozlišení mezi větším či menším stupněm autonomie. Termín „anarchistická strana“ se od dvacátých let nepoužívá kvůli snadné zaměnitelnosti s POLITICKOU stranou.

příkladem a sjednotí své síly. Jak? Pomocí založení organizace, která může splnit historické poslání anarchismu, nikoli jen v situaci, kdy je sociální revoluce již připravena, ale i v jejím zrodu. Podobná organizace by měla sjednotit všechny anarchistické revoluční síly a bez váhání se pustit do přípravy mas na sociální revoluci a boj za dosažení anarchistické společnosti.

Přestože většina z nás si uvědomuje nezbytnost takové organizace, je politováníhodné, že viditelně je připravena podpořit ji svojí odpovědností k věci a uvědoměním pouze nepatrná část lidí.

V této chvíli události v Evropě nabírají vyšší obrátky, což se týká i Ruska, i když je chyceno do sítí pan-bolševiků. Není daleko den, kdy budeme opět povoláni, abychom sehráli aktivní roli v těchto událostech. Pokud na toto volání odpovíme, aniž bychom se předtím vybavili odpovídající organizací, budeme stále neschopni zabránit událostem, aby byly vtaženy do struktury státních systémů.

Kdekoli nacházíme projevy lidského života, anarchismus na sebe bere viditelnou podobu. Na druhé straně se ale stává přístupným jednotlivcům jen tehdy, když je podpořen propagandisty a militanty, kteří čestně a úplně přerušili svazky s otrockou mentalitou dnešní doby, což mimochodem způsobuje, že se na jejich hlavy snáší krutá represe. Takoví militanti nezištně slouží svému přesvědčení a nemají strach na cestě svého vývoje odkrýt jeho nepředpokládané stránky. Pokud je třeba, překonají je, stanou se lepšími a tak pracují pro vítězství anarchistického ducha nad duchem podřízenosti. Z výše zmíněného vyvstávají dvě teze:

Za prvé, že anarchismus může zůstat v dokonalém souladu se svými základními principy a nabyt přitom mnoha výrazů a forem.

Za druhé, že anarchismus je vrozeně revoluční a může přijmout pouze revoluční způsoby boje proti svým nepřátelům.

Během svého revolučního boje anarchismus nejen svrhává vlády a ruší platnost jejich zákonů, ale rovněž plodí společnost, založenou na svých hodnotách, „mravech“ a „morálce“, což jej činí srozumitelnějším a přijatelnějším pro utlačovanou část lidstva.

Všechno nás vede k pevnému přesvědčení, že již nemůže zůstat sevřen v chudíckém prostředí okrajového myšlenkového proudu, ke kterému se hlásí pouze několik málo maličkých a navzájem izolovaných skupin. Přírozený vliv anarchismu na mentalitu bojujících skupin lidí je naprosto zřejmý. Pokud má být tento vliv přijat v uvědomělé podobě, musí od nynějška pracovat na základě nových přístupů a právě tady a teď se přihlásit k sociální práci.

„Dělo truda“ 4, září 1925, str. 7-8

O revoluční disciplíně

Někteří soudruzi mi položili následující otázku: co si myslím o revoluční disciplíně? Odpovím.

Chápu revoluční disciplínu jako sebedisciplínu jednotlivce, zasazenou do kontextu jasně charakterizované kolektivní aktivity, stejně závazné pro všechny.

Výše řečené by se mělo stát odpovědnou politickou linií všech členů daného kolektivu a vést k přísnému souladu mezi teorií a praxí.

Bez vnitroorganizační disciplíny neexistuje žádná možnost provádět jakoukoli revoluční činnost. V nepřítomnosti disciplíny nemůže existovat revoluční předvoj, protože v tomto případě by zjistil, že jeho aktivita je naprosto chaotická a neschopná vyhodnotit náležitě úkoly dané chvíle nebo se chovat v souladu s rolí iniciátora, jak od něj očekávají masy.

Pokládám si tuto otázku na pozadí úvah a zkušeností, plynoucích z uvědomělé revoluční činnosti. Co se mne týče, беру ji jako svoji základní zkušenost, zrozenou z Ruské revoluce, jejíž charakter byl v mnoha ohledech zásadně anarchistický.

Pokud by anarchisté byli bývali pevně spojeni v organizačním slova smyslu a poslušni ve svých akcích dobře definované disciplíny, neutrpěli by takovou porážku. Protože ale anarchisté „všech možných přesvědčení a tendencí“ nepředstavovali (a to ani dokonce v rámci jednotlivých skupin) homogenní kolektiv s jasně definovanou politickou linií, nebyli právě z tohoto důvodu schopni správné politické a strategické rozvahy, jak si to vyžadovaly revoluční okolnosti. Dezorganizace je odsoudila k politické

impotenci a rozdělila je na dvě kategorie: první, složenou z těch, kteří se vrhli do systematického zabírání majetku buržoazie v němž se zabydleli a užívali si komfortu. Jsou to ti, pro něž mám termín „turisté“, nejružnější anarchisté, poflakující se od města k městu ve víře, že natrefí na nějaké místo, kde by mohli po nějaký čas žít v klidu a ústraní, užívat si času a válet se tak dlouho, dokud bylo možné pohodlně a snadno přežívat.

Druhá kategorie se skládala z těch, kteří převali všechna spojení s anarchismem (přestože se teď několik z nich snaží vydávat za jediné představitele revolučního anarchismu v SSSR) a rychle se vyšvihli do pozic, nabídnutých jim bolševiky, to vše dokonce i ve chvíli, kdy vláda stavěla ke zdi anarchisty, kteří zůstali věrní svému revolučnímu přesvědčení a odsuzovali bolševickou zradu.

Ve světle těchto skutečností je snad dostatečně zřetelné, proč nemohu mlčet k současné vlně lehkomyšlnosti a bezstarostnosti v našich kruzích.

Za prvé to znemožňuje ustavit uvědomělý anarchistický kolektiv, který by anarchistům umožnil zaujmout v revolučním procesu místo jim náležející a za druhé vede k situaci, kdy sice můžeme bombasticky řečnit a přemýšlet o velkých ideách, ale když přijde čas na akci, vytratíme se stranou.

Proto hovořím o anarchistické organizaci, spočívající na principu bratrské disciplíny. Podobná organizace by vedla k dosažení zásadního porozumění mezi všemi živoucími silami revolučního anarchismu a pomáhala by mu, aby zaujal příslušné místo v boji Práce proti Kapitálu.

Jedině tak si mohou anarchistické myšlenky získat masu přívrženců a nezajít na úbytě. Pouze hloupí a nezodpovědní mlukové mohou zásadně odmítnout podobné organizační uspořádání.

Organizační zodpovědnost a disciplína by neměly jít proti sobě, jsou to totiž dva doprovázející se soudruzi praxe sociálního anarchismu.

„Dělo truda“ 7-8, prosinec 1925-leden 1926, str. 6

ABC revolučního anarchisty

Anarchismus znamená, že člověk svobodně žije a konstruktivně pracuje. Anarchismus znamená zničení všeho, co je namířené proti přirozeným a zdravým lidským tužbám

Anarchismus není jen teoretické učení, odvozující se od uměle vytvářených programů se zřetelem na regulaci života, je učením odvozujícím se od života ve všech jeho projevech a přesahujícím všechna nepřirozená kritéria.

Sociální a politickou představou anarchismu je svobodná antiautoritářská společnost, taková, která zachovává svobodu, rovnost a solidaritu mezi všemi svými členy.

V anarchismu Právo znamená zodpovědnost jednotlivce a je skutečnou zárukou svobody a sociální spravedlnosti pro úplně každého, kdykoli a kdekoli. Z toho pramení komunismus.

Anarchismus je člověku vrozen, komunismus je z něho logicky odvozen.

Zmíněné teze potřebují teoretickou podporu ve formě vědecké analýzy a konkrétních faktů, aby se tak mohly stát základními principy anarchismu. Velcí anarchističtí teoretici, jako Godwin, Proudhon, Bakunin, Johann Most, Kropotkin, Malatesta a mnoho dalších, se nicméně (podle mne každopádně) stavěli na odpor snahám sevřít svoji doktrínu rigidními a definitivními parametry. Pravý opak byl pravdou. Můžeme říci, že vědeckým dogmatem anarchismu je snaha ukázat, že lidské přirozenosti je vlastní nikdy neusnout na vavřínech. Jedinou konstantou vědeckého anarchismu je přirozená tendence odvrhovat všechny překážky a jakékoli pokusy o vykořisťování člověka člověkem. Namísto otrockých okovů stále svírajících současnou společnost, s čímž mimochodem socialismus neudělal vůbec nic a ani nemohl, anarchismus rozsévá semínka svobody a nezcizitelného lidského práva této svobody užívat.

Jako revoluční anarchista jsem během revoluce sdílel osudy ukrajinského lidu. Z jeho aktivity bylo vidět, že tento lid se instinktivně cítí zásadně osloven anarchistickými myšlenkami a také za to tragicky zaplatil. Neustoupil jsem ani o krok a zakusil stejně hrozně strážně našeho kolektivního boje, ale často jsem nebyl schopen pochopit a následně zřetelně vyslovit cíle našeho hnutí. Obecně řečeno, vždy jsem se ale rychle vzpamatoval a jasně pochopil, že cíl, jehož jménem já a moji soudruzi voláme do zbraně, byl již pohotově přijat masami, bojujícími za svobodu a nezávislost jednotlivce i lidstva jako celku.

Zkušenosti z praktického boje posílily mé přesvědčení, že anarchismus člověka učí na názorných příkladech. Anarchismus je učení každým coulem stejně revoluční jako sám život, je různorodé a silné ve svých projevech stejně jako tvořivá podstata člověka, se kterou je dokonce nerozlučně spjato.

Jako revoluční anarchista, dokud budu ještě, byť jen velmi slabě, spojován s tímto souslovím, budu volat vás, mí utlačovaní bratři, do boje za uskutečnění anarchistického ideálu. Anarchismu ve skutečnosti porozumíte pouze prostřednictvím boje za svobodu, rovnost a solidaritu.

Anarchismus je tedy v člověku přirozeně přítomen a v historické rovině ho osvobozuje od uměle vytvořené otrocké mentality a pomáhá mu stát se uvědomělým bojovníkem proti všem formám otroctví. V tomto smyslu je tedy anarchismus revoluční.

Čím více si je člověk pomoci reflexe vědom svého podřízeného postavení, tím se stává pobouřenějším a tím více se v něm projevuje anarchistický duch svobody, odhodlání a akce. Platí to o každém jednotlivci, muži či ženě, i když předtím dokonce nikdy nemuseli zaslechnout termín „anarchismus“.

Podstata člověka je anarchistická, bouří se proti všemu, co uvěžňuje. Podle mého názoru vědecky formulovaný anarchismus velmi dobře vyjadřuje podstatu člověka. Utlačovatelé i utlačovaní si začínají pomalu kousek po kousku uvědomovat, jakou anarchismus vlastně hraje roli. Ti první se snaží jeho ideál dezinterpretovat jakýmikoli prostředky a ti druzí se snaží o jeho uskutečnění.

Pán i otrok postupně začínají v procesu vývoje moderní civilizace rozumět anarchismu.

I přesto k jakým účelům byla nakonec civilizace použita – potlačování a drcení jakékoli přirozené lidské tendence protestovat proti všemožnému porušování lidské důstojnosti – nebyla schopna umlčet nezávislé vědecké mozky, které prokázaly skutečný původ člověka a demonstrovaly neexistenci boha, dosud považovaného za Stvořitele lidstva. Pak se přirozeně stalo snazším předložit nepopiratelné důkazy nepřirozené povahy pozemských „božích zákonů“ a jimi zakotvených nespravedlivých mezilidských vztahů.

Všechny zmíněné události velmi pomohly uvědomělému vývoji anarchistických myšlenek. Je rovněž pravda, že ve stejné době vznikly umělé koncepce liberalismu a údajně „vědeckého socialismu“, jednu z jehož větví představuje „bolševismus-komunismus“. I přes jejich široký vliv na psychologii moderní společnosti nebo minimálně na její značnou část a i přes jejich vítězství nad klasickou reakcí, tyto umělé koncepce mají obě společnou tendenci vždy nabrat zpáteční kurs ke starým známým břehům starého světa.

Svobodný člověk, který dosáhne uvědomění a začne ho šířit kolem sebe, nevyhnutelně pošle na věčnost dnes i zítra celou odpornou minulost lidstva a vše s ní související v pojmech zrady, svévolného násilí a degradace. Pošle na věčnost i zmíněná umělá učení.

Od této chvíle se jednotlivci snaží vyprostit z krunyře lži a zbabělosti, do kterého ho pozemští bohové sevřeli již od narození, za pomoci hrubé síly bajonetu, rublu, „spravedlnosti“ a pokrytecké vědy – vědy čarodějových učňů.

Poté, co ze sebe smyje tuto pohanu, jednotlivci dosáhne celosti, jenž mu otevře oči. Naskytne se mu pohled na celý svět a první věcí, které si povšimne, je jeho minulý otrocký život, oplývající zbabělostí a bídou. Jeho minulost z něj udělala otroka a zabila v něm vše čisté, jasné a cenné, s čím vstupoval do života, aby jej proměnila v bečící ovci nebo přihlouplého pána, potlačujícího a ničícího všechno dobré, na co mohl narazit v sobě i jiných.

Teprve v této chvíli si člověk uvědomuje svoji přirozenou svobodu, nezávislost na všech a všemu, co drtí na prach jakékoli projevy odporu, všemu, co porušuje čistotu přírody a uvěžňuje krásu, která se projevuje a roste prostřednictvím svébytných tvořivých pocitů jednotlivce. Teprve zde si jednotlivci znovu uvědomuje kým je a proklíná jednou provždy svoji ostudnou minulost, ruší všechny duševní svazky s tím, co dosud spoutávalo jeho individuální i sociální život jařmem servilní moci a částečně i jeho vlastní rezignací, podporovanou a zneužívanou zaklínači vědy.

Člověk se tedy rok co rok přibližuje k ušlechtilému etickému cíli – aby se sám nestal zaklínačem, nějakým prorokem moci nad jinými a již nikdy netoleroval ty, kteří ho ovládají, jak předtím činil po dlouhé generace.

Osvobozen od nebeských i pozemských mocností a všech jejich morálních a společenských nařízení, člověk znovu pozvedá svůj hlas a opravdově se staví proti vykořisťování člověka člověkem a pokřívání jeho přirozenosti, která zůstává stále oddána pokračujícímu postupu směrem k úplnosti a dokonalosti. Tento vzbouřenec si uvědomí sám sebe a okolnosti života svých utlačovaných a ponížených bratrů, nechává promluvit své srdce a svůj rozum a stává se revolučním anarchistou – jediným člověkem, schopným žít po svobodě, dovršenosti a dokonalosti pro sebe i celé lidské pokolení – a rozdrtí na prach všechno otroctví a sociální nenormálnosti, jež se historicky pomocí násilí zhmotnily ve Státu. Svobodný člověk se proti tomuto vrahovi a organizovanému zločinci spolčuje se svými soudruhy, aby tak posílil a zachovával linii opravdové komunistické politiky ve smyslu všech společných výdobytků získaných na cestě tvorby, která je zároveň grandiózní i bolestná.

Jednotlivý člen podobných skupin se prostřednictvím své příslušnosti osvobozuje od zločinného paternalismu vládnoucí třídy do té míry, že znovu objevuje sám sebe, což znamená, že odmítá jakoukoli servilitu k ostatním, ať již sám byl předtím cokoli: dělník, rolník, student nebo intelektuál. Tímto způsobem se vyprostí z údělu mezka, funkcionáře nebo lokaje, poddávajícího se panské zvrhlosti.

Člověk se jako jednatel vrací ke své autentické osobnosti, když odmítne a rozdrtí nepravdivá učení o životě a získá tím zpět svá skutečná práva. Prostřednictvím této dvojí činnosti odmítnutí a následného příklonu, se jednatel stává revolučním anarchistou a uvědomělým komunistou.

Anarchismus je jako ideál lidské existence vědomě otevřen každému jednotlivci a představuje přirozenou touhu myšlení po svobodné a tvořivé existenci, vedoucí k ideálu společenského štěstí. Dnes se již anarchistická společnost nebo vůbec lidská harmonická společnost nezdá být pouhou chimérou. Co se ale týče struktury a praktického rozvržení, máme o její koncepci dosud jen velmi málo důkazů.

Samotná idea anarchismu jako učení, nesoucího nový lidský život a jeho tvořivý vývoj, individuálně stejně jako sociálně, je založena na nezníčitelné lidské podstatě a nezvratných důkazech nespravedlnosti současné společnosti - opravdového věčného parazita. Uskutečňování anarchistických cílů vede stoupence anarchismu - anarchisty - do částečné nebo úplné ilegality vzhledem k oficiálním institucím existující společnosti. Anarchismus samozřejmě nemůže být uznán za legitimní v žádné zemi, což můžeme vysvětlit pomocí toho, že každá současná společnost je zcela prostoupena svým sluhou i pánem – Státem. S pojmem Stát se identifikuje ona banda individuí, neustále parazitujících na lidstvu, jehož život rozdělují na „třídy“. Ať již individuálně či v bezejmenné mase, člověk je nicméně vydán na milost a nemilost této bandě příživníků, známých jako „páni a vládcí“, kteří ve skutečnosti nejsou ničím jiným, než bezostyšnými vykořisťovateli a utlačovateli.

Velká idea anarchismu není vůbec po chuti těmto žralokům, kteří utlačují a zotročují současný svět, ať už se jedná o pravicové či levicové vlády nebo buržoazii či státotvorné socialisty. Rozdíl mezi nimi se scvrkává na fakt, že ti první jsou otevřeně buržoazní a tedy méně pokrytečtí, zatímco ti druzí – státotvorní socialisté všech odstínů – a mezi nimi zvláště kolektivisté, kteří si neprávem přisvojili nálepku „komunisté“ - jmenovitě Bolševici – se pokrytecky skrývají za hesly o „bratrství“ a „rovnosti“. Bolševici jsou připraveni přelakovat fasádu svého režimu klidně i tisíckrát a změnit název svého systému ovládnutí a zotročování a poopravit přitom termíny podle požadavků své politiky, ale na podstatě své společnosti tím nezmění vůbec nic, dokonce i kdyby do svých stupidních programů zabudovali nějaké kompromisy v rámci přirozených protikladů, existujících ve vztazích dominance a podřízenosti. Přestože vědí, že tyto protiklady jsou nepřemostitelné, upínají se k nim bez ohledu na cokoli, z toho jednoho jediného důvodu, aby nedovolili obživnutí skutečného lidského ideálu – anarchistického komunismu.

V souladu se svými absurdními programy se státotvorní socialisté a komunisté rozhodli „dovolit“ člověku osvobodit se v sociální rovině, aniž by mohl v sociálním životě projevit jakoukoli svobodu. Co se týče možnosti, aby se člověk osvobodil úplně svými vlastními duševními silami tak, aby mohl být úplně svobodný a jednat na základě vlastní vůle a pouze přirozených pravidel, přestože se tohoto tématu dotýkají, v jejich přítomnosti o něčem podobném nemůže být ani řeči. Právě proto spojují své síly s buržoazií, aby se proces emancipace nikdy nevymknul jejich nečestnému dohledu. V každém případě my již víme velmi dobře, jakou podobu na sebe vezme „emancipace“ v rámci vládních institucí.

Buržoazie pokládá za přirozené hovořit o námezdně pracujících v tom smyslu, že jsou otroky, předurčenými ke svému údělu. Buržoazie nikdy nepodpoří autentickou práci, která může zplodit něco skutečně potřebného a krásného, co poslouží celému lidstvu. I přesto, že má v průmyslu i zemědělství k dispozici rozsáhlé kapitálové zdroje, předstírá, že není schopna odvodit zásady nového sociálního pořádku. Současná doba ji vyhovuje, protože se jí vlastně klaní až k zemi všichni mocní: carové, prezidenti, vlády a zdánlivě všichni intelektuálové a vědci, všichni, kteří za odměnu zotročují lidi. „Služebníci!“, volá buržoazie na své věrné, „Dejte námezdním otrokům pár šestáků, které si zaslouží, vezměte si něco za své věrné služby a podržte zbytek pro nás!“ V podobných podmínkách nemohou vést jiný než překrásný život. My však souhlasíme, co se týče příkrého odmítnutí státotvorných socialistů a komunistů. Kdykoli se obracejí na pracující, organizují je do politických stran, podněcují ke vzpouře a volají: „Odeberte buržoazii státní moc a dejte ji nám a my vás pak osvobodíme.“

Námezdně pracující jsou nesmiřitelní nepřátelé státní moci, jsou něčím více než příživníky a privilegiovanými. Dali průchod své nenávisti, povstali ve své vzpouře, provedli revoluci, zničili státní moc a odstavili její držitele a pak kvůli své naivitě nebo nedostatku předvídativosti dovolili socialistům, aby se jí chopili. V Rusku se to stalo v případě bolševiků-komunistů. Tito zbabělí jezuité, tato monstra, vrazi svobody, se pak pustili do práce, aby začali věšet, střílet a drtit lidi, dokonce neozbrojené, přesně tak, jak to dříve činila buržoazie, ne-li hůře. Snažili se zlomit ducha nezávislosti, ať již kolektivního nebo individuálního, s cílem vyhladit z člověka jednou provždy svobodného ducha a tvořivou vůli, učinit ho duševním otrokem a fyzickým lokajem bandy hrdlořezů, kteří se uhníždili na uprázdňeném trůnu a neváhali vysílat své zabijáky, aby přiměli masy k poslušnosti a zlikvidovali své odpůrce.

V Rusku lid sténá pod vahou okovů socialistického státu. V jiných zemích úpí pod jařmem socialistů sprežených s buržoazií nebo pod režimem samotné buržoazie. Kdekoli – ať již individuálně či kolektivně – člověk sténá pod útlakem státní moci a jejího politického a ekonomického šílenství. Jen velmi málo lidí si všímá jeho utrpení bez postranních úmyslů, protože staří i noví potenciální kati jsou psychicky i fyzicky velice odolní a mohou se spolehnout na značné a efektivní zdroje, kterými mohou podepřít svůj režim a zlikvidovat kohokoli, kdo jim stojí v cestě.

Člověk chce bránit svoje právo na život, svobodu a štěstí, snaží se projevit své tvořivé odhodlání a skáče po hlavě do uragánu násilí. Tváří v tvář nejistému výsledku svého boje má někdy sklon k tomu vzdát se svému katu právě ve chvíli, kdy ten již mele z posledního a jeden rozhodný úder by ho proměnil v třesoucí se uzlíček, prosící o milost a břemeno na lidských bedrech by opět bylo o něco lehčí. Naneštěstí lidé někdy kapitulují tehdy, kdy jejich kati opravdu dodělávají. Pouze člověk, který se úspěšně vyprostil z okovů útlatku a spatřil všechny hrůzy, páchané na lidstvu, může nabýt přesvědčení, že jeho vlastní svoboda i svoboda jeho soudruha je nezadatelná a stejně tak i jejich životy. Pokud je připraven vydobýt si a ubránit svoji svobodu a zlikvidovat všechny utlačovatele a jejich žoldáky (pokud se ti druzí nevzdají svého řemesla), pak se tedy – pod podmínkou, že se sám nepromění v terč boje proti zlu současné společnosti tím, že nahradí buržoazní moc jinou, stejně utlačující – ať už si říká socialistická, komunistická nebo „dělnická“ (bolševická) – ale místo toho se soustředí na vytvoření skutečně svobodné společnosti, uspořádané na základě individuální odpovědnosti a zaručující všem skutečnou svobodu a sociální spravedlnost – pouze tento člověk se stává revolučním anarchistou. Může se směle podívat do očí svému nepříteli na život a na smrt – Státu, případně klidně vyslechnout jeho verdikt, ale vynést zároveň verdikt svůj.

„Ne, tak to nesmí být! Povstaňte, utlačovaní bratři! Povstaňte proti jakékoli státní moci! Zničte buržoazní moc a nenahrazujte ji mocí socialistů nebo bolševiků - "komunistů". Skoncujte s jakoukoli státní mocí a vyžeňte její stoupence, protože oni se nikdy nestanou vašimi přáteli.“

Moc státotvorných socialistů nebo komunistů je skrz naskrz stejně odporná jako buržoazní moc. Může být dokonce ještě odpornější, když provádí svoje experimenty na úkor krve a života lidí. V tomto okamžiku tajný návrat na výchozí pozice buržoazní moci na sebe nenechá dlouho čekat: nová moc se již nestrachuje uchýlit se k nejhoršímu a lže a podvádí více než kdokoli jiný. Myšlenky socialismu či státního komunismu se stávají zbytečnými, už jsou k ničemu a nová moc sáhne po všem, co upevní její pozici. V konečném bodě začne používat své nové prostředky k udržení nadvlády a stává se zbabělejší

než buržoazie, která revolucionáře věší na náměstí, zatímco bolševismus-komunismus je podřezává a rdousí stranou v temné uličce.

Jakákoli politická revoluce, která se spoléhala na buržoazii nebo státotvorné socialisty a komunisty jako na svoji hnací sílu, je názorným příkladem toho, co jsem právě řekl, zvláště pak ruská Únorová a Říjnová revoluce z roku 1917. Masy námezdně pracujících svrhly ruský carský režim, ale stále se z politického hlediska cítily osvobozeny jen napůl a snažily se dokončit svoji práci. Začaly rozdělovat půdu zkonfiskovanou velkostatkářům a církvi mezi ty, kteří na ní pracovali nebo chtěli pracovat bez vykořisťování práce jiného člověka. Ve městech převzali lidé továrny, dílny, tiskárny a další podniky, ve kterých pracovali. Námezdně pracující byli pohlčeni těmito skvělými a pozitivními počiny, ustavili bratrské vztahy mezi městy a venkovem, ale nepovšimli si, že v Kyjevě, Charkově a Petrohradu vznikly nové vlády.

Lidé s pomocí svých třídních organizací s radostí položili základy nové svobodné společnosti a zamýšleli nechat ji vyvíjet bez rušivých vnějších vlivů a odstranit z ní všechny parazity a moc jedněch nad druhými, kterou námezdně pracující považovali za tupou a škodlivou.

Tento přístup se jasně projevil na Ukrajině, Uralu a Sibiři. Podobná tendence se objevila ale i v Tbilisi, Kyjevě a Moskvě, v samotném srdci zkorumpovaného režimu. Státotvorní socialisté a komunisté ale mají na všech místech dostatek svých stoupenců i nájemných vrahů. Mezi těmi druhými bylo i mnoho pracujících. Bolševici-leninisté s jejich pomocí skoncovali s lidovými snahami takovým způsobem, že by jim středověká inkvizice mohla závidět.

Co se nás týče, my známe podstatu samotné státní moci a socialistickým a bolševickým vůdcům říkáme: "Hanba vám! Tolik jste toho napsali a řekli o krutosti buržoazie k utlačovaným. Jak horlivě jste hájili svoji revoluční čistotu a uvědomělost námezdně pracujících, bojujících za své osvobození a nyní, když jste se dostali k moci, stali se z vás přesně ti sami zbabělí služebníci buržoazie nebo jste se sami proměnili v buržoazii, protože jste se uchýlili k používání jejich metod v takovém měřítku, že i samotná stará buržoazie nevěří svým očím a žertuje na váš účet".

Prostřednictvím zkušenosti s bolševismem - "komunismem" si buržoazie navíc uvědomila, že „vědecká“ chiméra státního socialismu se nebyla schopna vyrovnat se svými vlastními metodami a dokonce ani sama se sebou. Buržoazie pochopila celou záležitost tak důkladně, že se dnes může posmívat i obyčejným stoupencům státního socialismu, pokoušejícím se žít podle jeho zásad. Uvědomila si, že v systému státního socialismu vykořisťování a organizované násilí proti většině pracujících populace souvisí s prohnílým a extravagantním životním stylem a parazitismem příživnických vrstev společnosti a ve skutečnosti se vykořisťování ještě znásobilo a pouze se mu dnes říká jinak. Přesně k tomuto závěru docházíme i my. Stačí si jen povšimnout bolševické nenažranosti a toho, jak si přisvojili revoluční výdobytky lidu a jejich policie, soudy, vězení a armády žalárníků – to všechno je namířeno proti revoluci. Do „rudé“ armády se stále verbuje násilím. V jejich řadách panují staré známé manýry, i když dnes v jiném hávu, dokonce ještě nespravedlivější a neúnosnější.

Liberalismus, socialismus a státní komunismus jsou tři rodní bratři z jedné rodiny. Každý má svůj vlastní způsob jak ovládat lidi s cílem zabránit jim plně se rozvinout ve směru ke svobodě a nezávislosti pomocí zformulování nových, ucelených a původních zásad, zakotvených v sociálně smysluplném ideálu, platném pro celé lidstvo.

„Povstaňte!“ – radí revoluční anarchista utlačovaným. Povstaňte a zničte všechnu moc nad vámi i uvnitř vás. V žádném případě nedopusťte ustavení nějaké nové moci. Buďte svobodní a braňte svobodu proti všem narušitelům.

V lidské společnosti je moc obyčejně opěvována těmi, kteří nikdy nežili ze své vlastní práce, plným životem nebo těmi, kteří tak už nežijí nebo žít nechtějí. Státní moc nikdy žádné společnosti nepřinese radost, štěstí a smysluplnost. Státní moc byla vytvořena příživnickými vrstvami pouze a výlučně za účelem krádeže a tolerování jejich vražedného násilí proti těm, kteří v potu tváře silou odhodlání, inteligence nebo svalů vytvářejí všechno potřebné a dobré v lidském životě.

Ať už se jedná o státní moc buržoazní, socialistickou nebo bolševicko - "komunistickou" či dělnicko-rolnickou, ve svém důsledku se projevuje naprosto stejně: každičkou svoji částí je škodlivá jak dovr-

šenému a šťastnému jedinci tak společnosti jako celku. Podstata státní moci je všude stejná: snaží se anihilovat svobodu jednotlivce, duševně z něj udělat otroka a fyzicky sluhu, než ho použije pro svoji nejspínavější práci. Neexistuje nic jako neškodná moc.

Utlačovaní bratři, vykořeňte veškerou moc v sobě samých a nedovolte, aby byla nad vámi či vašimi bratry, ať se již nachází daleko či blízko, ustavena nějaká nová!

Skutečně smysluplný radostný život jednotlivce nebo skupiny se nevytváří s pomocí moci a programu, majícího za cíl uzavřít se v umělých konstrukcích a psaných zákonech. Ne, může být dosažen pouze na základě individuální svobody a nezávislých tvůrčích počínů, prorážejících si cestu střídavě pomocí destrukce a výstavby nového.

Svoboda každého jednotlivce je základem anarchistické společnosti, která dosahuje své dovršenosti pomocí decentralizace a uskutečnění společného cíle – anarchistického komunismu.

Kdykoli přemýšlíme o anarchokomunistické společnosti, vidíme ji jako společnost opravdu ohromnou a harmonickou ve svých mezilidských vztazích. Její osud závisí hlavně na svobodných jednotlivcích, sdružených do autonomních uskupení – ať již spjatých zájmem, potřebou nebo přichylností – zajišťujících všem stejnou úroveň sociální spravedlnosti a spojujících se do federací a konfederací.

Anarchistický komunismus je společností, zakořeněnou ve svobodě každého člověka, v jeho nezcizitelném právu na nekonečný rozvoj, vykořenění vši nespravedlnosti a zla, které bránilo společenskému vývoji a zdokonalování tím, že společnost dělilo na vrstvy a třídy, tento zdroj útlaku a násilí jedněch proti druhým.

Anarchistická společnost si předsevzala jako svůj cíl učinit život všech lidí krásnější a naplněný poznáním prostřednictvím práce, odhodlání a intelektu. Anarchistický komunismus je v plném souladu s přirozeným světem následně založen na dovršeném, nezávislém, tvořivém a zcela svobodném lidském životě. Z tohoto důvodu se zdá, že jeho stoupenci žijí životy svobodných a čínorodých bytostí.

Práce, univerzální bratrské vztahy, láska k životu, vášně pro svobodnou tvorbu krásného, všechny tyto hodnoty prostupují životem a prací anarchokomunistů. Nepotřebují vězení, katy, vyzvědače a provokatéry, které státotvorní socialisté a komunisté najímají ve značných počtech. Anarchističtí komunisté z principiálních důvodů odmítají potřebu existence nájemných banditů a zabijáků, jejichž vrcholným ztělesněním a zároveň i vůdcem je nepochybně Stát. Utlačovaní bratři! Připravujte se na ustavení nové společnosti, přemýšlejte a organizovaně jedněte! Vždy pamatuje, že vaše organizace musí být ve své společenské práci pevná a soudržná. Stát je zapřísáhlým nepřítelem vaší emancipace a je nejlépe ztělesněn ve svazku těchto pěti postav: kapitalisty, vojáka, soudce, kněze a toho, kdo jim všem slouží, intelektuála. Ve většině případů se ten posledně jmenovaný chápe úkolu dokázat „legitimní“ oprávnění svých čtyř pánů utlačovat lidské pokolení, regulovat lidský život ve všech individuálních a sociálních rovinách a tím pokrývat význam přirozeného práva, aby mohla být kodifikována práva „historická a soudní“, zločinné výplody nájemných pisálků.

Náš nepřítel je velice silný, protože po celá staletí se živil drancováním a násilím: z tohoto procesu odvodil a shromáždil zkušenosti, překonal své vnitřní krize a nyní si nasadil novou tvář, protože je smrtelně ohrožen novou vědou, která vyvádí člověka z jeho staletých brlohů na dně. Tato nová věda osvobozuje člověka od předsudků a vybavuje ho vším nezbytným pro sebepoznání a objevení svého skutečného místa v životě, navzdory všem pokusům čarodějových učňů zmíněných pěti stereotypních postav zastavit pokrok, jdoucí tímto směrem.

Podobná změna tvářnosti našeho nepřítele může být, můj utlačovaný bratře, spatřena takřka v čemkoli, co vychází z pera zkušených reformátorů států. Typický příklad takové proměny jsme viděli v revolucích, ze kterých máme přímé zkušenosti. Svazek „pět“, Stát, náš nepřítel, nejprve jak se zdálo úplně zmizel z povrchu zemského.

Ve skutečnosti náš nepřítel pouze proměnil svoji podobu a našel nové spojence, kteří se proti nám zločinně spikli: velmi poučný příklad pro lidi z Ruska, Ukrajiny, Gruzie a mnoha oblastí Střední Asie představují bolševici-komunisté. Je to poučení, které nikdy nezapomeneme jako lidé, bojující za své vysvobození z hrozného na nás uvaleného zločinu.

Jedinou nejspolehlivější zbraní, dostupnou obětím útlaku v jejich bitvě proti zlu, je sociální revoluce, ohromný skok vpřed ve směřování lidského vývoje.

Přestože sociální revoluce propuká spontánně, organizace usnadňuje její průběh, pomáhá ve vytváření průlomů v bariérách, které jsou okolo ní vytvořeny a přibližuje její začátek. Revoluční anarchista pracuje v souladu s touto strategií tady a teď, za svého života. Každá oběť útlaku si začíná uvědomovat jaké jařmo ji tíží a přichází na to, že poníženi z člověka vytlouká život a anarchisté si zasluhují pomoc. Každá lidská bytost by si měla uvědomit, jakou odpovědnost nese a uskutečnit ji a vyřadit ze společnosti všechny žoldáky a parazity ze svazku „pětí“, aby lidstvo mohlo konečně svobodně vydechnout.

Každý člověk a především revoluční anarchista – průkopník, podněcující boj za ideály svobody, solidarity a rovnosti – by neměl zapomenout, že pokud se má sociální revoluce vyvíjet tvořivou cestou, vyžaduje odpovídající prostředky, zvláště pak stálou organizační základnu, zejména ve chvíli, kdy ve spontánním výbuchu ničí otroctví i s jeho kořeny, sází semínka svobody a zajišťuje právo každého člověka na svobodný a neomezený vývoj. Právě v tomto okamžiku si jednotlivci a masy uvědomí svoji svobodu v sobě i okolo sebe a začnou rozhodně jednat na základě výdobytků sociální revoluce, která bude následně velmi naléhavě potřebovat onu organizační základnu. Například v Ruské revoluci sehráli revoluční anarchisté vynikající roli, ale nebyli schopni uskutečnit své historické poslání, protože jim chyběly základní nástroje sociální akce. Ruská revoluce nám navíc názorně ukázala platnost následující pravdivé skutečnosti: poté, co se masy lidí vyprostí z otročích okovů, v žádném případě si na sebe nechtějí ukovat nějaké nové. Právě naopak – během revoluční doby se masy snaží vytvořit nové formy svobodného sdružování, odpovídající nejen jejím anarchistickým instinktům, ale rovněž potřebě bránit jejich revoluční výdobytky v případě nepřátelského útoku.

Během praktického pozorování tohoto procesu jsem neustále docházel k závěru, že nejpłodnější a nejvhodnější formou sdružování nemůže být nic jiného, než komunální svazek, vytvářený samotným životem a společenskými zdroji: svobodný sovět. Revoluční anarchista stojí na stejných pozicích a bez ohledu na následky se vrhá do akce a vyzývá utlačované, aby se přidali k boji za svobodné sdružování. Revoluční anarchista je přesvědčen, že nestačí, aby se pouze projevil nejzákladnější tvořivé organizační zásady, ale že se člověk musí vybavit nezbytnými strukturami na obranu nového života před nepřátelskými silami. Praxe ukázala, že za tuto věc se co nejrozhodněji musí postavit samotné masy, ihned a jako jeden muž.

Masy lidí provádí revoluci, poháněny silou jim vrozeného anarchismu a hledají způsoby svobodného sdružování. Vždy jsou nakloněny pořádání svobodných a všeobecně přístupných shromáždění. Revoluční anarchista jim musí pomáhat co nejzřetelněji artikulovat svůj přístup. Například ekonomický problém svobodného sdružení komun musí najít úplné řešení ve vytvoření výrobních a spotřebních družstev, podporovaných svobodnými sověty. Revoluce postupuje mílovými kroky vpřed právě prostřednictvím zřízení svobodných sovětů a masy uchopí do svých rukou veškeré společenské dědictví - půdu, lesy, dílny, továrny, železnice, přístavy atd. a pak, sjednocené na podkladě společných zájmů, přichylnosti nebo sdíleného ideálu, přebudují sociální život všemi možnými způsoby, aby odpovídal jejich potřebám a přáním.

Je nepochybné, že tento boj bude krvavý, bude stát hodně životů, protože se svobodné lidstvo střetne v boji na život a na smrt se starým řádem. Nebude čas na váhavost a přecitlivělost. Bude to boj kdo z koho. Každopádně tak by měl uvažovat kdokoli, kdo si alespoň trochu váží svých práv a práv lidstva, pokud si ovšem nepřeje zůstat ujařmeným zvířetem a otrokem, čímž je přinucen být právě dnes.

Když se převládající životní silou stane rozum a láska k sobě i ostatním, pak se člověk stane opravdovým tvůrcem své vlastní existence.

Organizujte se, utlačovaní bratři, shromážděte všechny lidi od pluhu i z továren, ze školy i univerzitních kateder a nezapomínejte na učence a všeobecně na intelektuály, aby tito mohli opustit svoje kabinety a pomoci nám na naší odvážné cestě vpřed. Je sice pravda, že devět z deseti intelektuálů na naši výzvu vůbec neodpoví a pokud ano, bude se z nás opět snažit udělat ovce, protože – pamatujte! – jsou to přeci jenom věrní sluhové svazku „pětí“. I přesto se ale najde jeden z deseti, který se stane vašim

přítelem a pomůže vám odhalit zradu zbývajících devíti. Co se ale týče fyzického násilí, brutální moci těch, kteří vládou a vydávají zákony, budete ji muset odrazit svým vlastním násilím.

Organizujte se, vyzývejte všechny své bratry, aby se přidali ke hnutí a trvejte na tom, aby byli z úřadů sesazeni všichni zbabělci, kteří ze své vlastní volby ovládají životy druhých. Pokud se postaví na odpor, povstaňte, odzbrojte jejich policii, polovojenské oddíly a další hlídací psy svazku „pěti“. Uvězněte všechny vládcy na nezbytně nutnou dobu a roztrhejte a spalte jejich zákony! Strhněte vězení, zlikvidujte katy a vyhleďte jakékoli stopy státní moci!

V armádě se nachází mnoho nájemných vrahů a zabijáků, ale rovněž i vaši přátelé, odvedenci. Vyzvěte je, aby se přidali a oni vám přispěchají na pomoc a pomohou zneškodnit žoldáky.

Bratři! Jakmile se všichni shromáždíme do jedné velké rodiny, půjdeme vpřed po cestě pokroku a vědomostí, necháme stíny minulosti za námi a zamíříme ke společnému ideálu celého lidstva: svobodnému a bratrskému životu, společnosti, ve které již nikdy nikdo nebude otrokem, ani nebude nikým ponižován.

Na brutální násilí našich nepřátel odpovíme mocnou silou naší povstalecké armády. Na chaos a svévoli odpovíme založením našeho života na principech spravedlnosti a individuální zodpovědnosti, nejlepší záruky svobody a sociální spravedlnosti pro všechny.

Na naší cestě přeměny se k nám odmítnou připojit pouze krvežízniví zločinci ze svazku „pěti“, budou se nám snažit postavit na odpor a udržet si svá privilegia a tím si podepíší rozsudek smrti.

Ať žije toto jasné a pevné přesvědčení, boj za ideál všeobecné mezilidské harmonie – anarchistické společnosti.

„Probuždění“ 18/leden 1932, str. 57-63 a 19-20/únor-březen 1932, str. 16-20

Otevřený dopis španělským anarchistům

Drazí soudruzi Carbó a Pestaño!

Vyřídte přátelům a soudruhům a jejich prostřednictvím také všem španělským námezdně pracujícím moji podporu, aby se v právě zahájeném revolučním procesu nevytratila jejich rozhodnost a aby si nespíšili a sjednotili se na základě praktického programu, zformulovaného podle anarchistických zásad. Za žádnou cenu nesmí dojít ke zpomalení revolučního postupu mas. Právě naopak – musíte jim přispěchat na pomoc, aby donutily (když to jinak nepůjde, tak silou) dočasnou republikánskou vládu, která brání revolučnímu procesu, narušuje jeho průběh a vydává své absurdní dekrety, aby upustila od takového škodlivého jednání.

Španělské námezdně pracující – dělníci, rolníci a pracující inteligence – se musí sjednotit a projevit ohromné revoluční odhodlání, aby přivedli situaci, v níž se buržoazie již nemůže postavit proti zabírání půdy, obsazování továren a zcela svobodnému jednání – a taková situace se musí stávat stále rozšířenější a nezvratnou.

Je naprosto klíčové nešetřit silami a dovést španělské námezdně pracující k pochopení a porozumění tomuto postupu, že není možné nechat si podobnou příležitost proklouznout mezi prsty, zůstat nečinní a pouze vydávat nějaké brilantní, ale zcela neúčinné rezoluce. Byla by to předehra k tomu, že události začnou hrát do karet nepřátelům revoluce, dovolí jim chopit se iniciativy a poskytnou jim čas na vydechnutí, aby mohli následně zardousit probíhající revoluci.

Za tímto účelem potřebujeme svazek anarchistických sil, zvláště v podobě založení velkého rolnického svazu, který se federativně spojí s CNT a v jehož rámci bude pozice anarchismu neotřesitelná.

Je rovněž životně důležité, abyste pomohli námezdně pracujícím na místě ustavovat orgány ekonomické a sociální samosprávy – svobodné sověty – stejně jako ozbrojené oddíly na obranu revolučních sociálních opatření, která budou nepochybně provedena, jakmile si námezdně pracující uvědomí sami sebe a zpřetrhají všechna pouta se svou bývalou otrockou existencí. Pouze tak a pomocí široké sociální akce budou revoluční námezdně pracující schopni kout železo dokud je žhavé a zabránit pokusu zavést nový systém vykořisťování a odklonit revoluci z jejího kursu. Podle mne se FAI a CNT musí tímto problémem zabývat vážně a ve zmíněném smyslu, musí se spolehnout na své akční skupiny v každé

vesnici a v každém městě a podobně se nesmí bát uchopit do svých rukou strategické, organizační a teoretické vedení hnutí námezdně pracujících. Budou se muset samozřejmě vystříhat jakéhokoli spojení obecně s politickými stranami a zvláště s bolševiky - "komunisty", protože si dokážu představit, že jejich španělská větev jsou jistě příčinliví žáci ruských vzorů. Oni je budou následovat ve stopách jezuity Lenina nebo dokonce i Stalina a nebudou se zdráhat přisvojovat si všechny revoluční výtobytky s cílem nastolit v zemi režim své strany. Následky známe z nechvalně proslulého ruského příkladu: umlčení všech svobodných revolučních tendencí a nezávislých organizací námezdně pracujících. Oni se už vidí, jak sami drží moc výlučně ve svých rukou a jsou v pozici, aby mohli manipulovat všemi revolučními právy a svobodami. Nevyhnutelně tedy zradí své spojence a samotnou věc revoluce.

Španělská revoluce je věcí námezdně pracujících celého světa a během ní v žádném případě nesmí dojít k jakékoli dohodě se stranou, která by ve jménu své diktatury nad zemí neváhala ani vteřinu, zradila námezdně pracující, vztáhla ruku na jejich revoluční výtobytky a vynořila se jako strana nejhorších despotů a nepřátel svobod a práv lidu.

Musíte být ušetřeni opakování ruského příkladu. Ať katastrofa bolševického komunismu nikdy nepustí kořeny v revoluční půdě Španělska!

Ať žije svazek dělníků, rolníků a pracujících inteligence celého Španělska!

Ať žije španělská revoluce a směřuje k novému světu plnému anarchistických výtobytků, získaných ve jménu anarchismu!

S bratrskými upřímnými pozdravy,

Nestor Machno

29. dubna 1931

„*Probužděníje*“ 23-27, červen-říjen 1932, str. 77-78

O historii španělské revoluce z roku 1931 a roli, jakou v ní sehráli levicovní a pravicovní socialisté a anarchisté

Kdykoli vypukne revoluce – bez ohledu na její charakter (nejdůležitější otázkou je, zda jsou do ní zapojeny široké masy dělníků a rolníků) a její vůdci, ať již pevně organizovaná skupina nebo síť jednotlivců, těšící se v očích námezdně pracujících obzvláštní autoritě, se vyšvihnou nad masy, nejdou s nimi ruku v ruce a nezískají si jejich důvěru, čekají, že samo od sebe se stane něco mimořádného nebo dokonce, co je ještě horší, snaží se je podříditi vnucením jedné jediné „správné“ politické linie, pak se tedy taková revoluce není schopna plně rozvinout a selhává v otázce vyřešení nebo jen pouhého zformulování naléhavých soudobých problémů. Nemůže pak odvodit nové a dodatečné metody sociální akce, aby zhatila plány svých nepřátel a uspokojila nepřijemně doléhající potřeby a namísto toho je přinucena vydat se do klidných vod a rozpustit se v zoufalém manévrování. Tehdy buď umírá pod úderem těch, proti kterým byla namířena nebo mění orientaci, ustupuje a je paralyzována v souladu se zájmy svých vnitřních nepřátel.

Všechny podobné úvahy se ukázaly být často rozhodující během revolucí proběhlých v Evropě i kdekoli jinde. To samé se stalo ve Španělsku. Je pravda, že Španělská revoluce z roku 1931 se od mnoha jiných liší svými specifickými rysy. Nebyla rozpoutána revolučním vřením ve městech a na venkově, ale spíše volebním výsledkem. Postupně se díky levicovým elementům zbavila svého závaží a dostala se na práh rozsáhlé osvobozující sociální akce námezdně pracujících. Skončila však nicméně výhodně pouze pro autoritářské prvky a předznamenala tragický osud mnoha námezdně pracujících a revolucionářů i všeho, čeho dosáhli. Zodpovědnost padá většinou na hlavy španělských levicových politických stran. Nešťastnou výslednici revolučního procesu můžeme připsat jak autoritářským, tak i antiautoritářským socialistům, tj. našim anarchokomunistickým a anarchosyndikalistickým soudruhům.

Zodpovědnost státotvorných pravicových socialistů spočívá v tom, že byli již od počátku spojeni s buržoazní stranou Alcalá Zamora. Je pravda, že dokonce i řadoví militanti této strany, zvláště dělníci, nechtěli její politiku vůbec kriticky rozebírat, zejména proto, že nevěděli o tajných rozhovorech

stranických předáků s buržoazií, zaměřených na společné uchopení moci dokonce i za cenu obětování revoluce. Došlo k tomu až tehdy, když se na hlavy socialistických dělníků snesla palba otázek ze strany jiných dělníků, dotazujících se na jejich stranickou politiku a socialisté nevěděli, jak odpovědět na to, že se jejich vůdci pokrytecky natřásají jako pávi před buržoazií, která z nich měla trochu strach, neboť prohlásili, že jsou připraveni se případně chopit moci jen s pomocí dělnické třídy. Tato dvojitá hra socialistických vůdců vzhledem k revoluci, vystupňovaná i přes vědomí existence dávných tužeb námezdně pracujících ze sociálně-revolučních organizací, v myslech pracujících vyvolala naprostý zmatek co se týče porozumění revolučnímu vývoji a v důsledku odsunula stranou nejlepší a nejbojovnější stránky jejich snažení, vše, co umožnilo dosáhnout úplného a skvělého vítězství nad monarchisty a králem.

Vina bolševiků-komunistů – těch, kteří jsou „dále nalevo než levé křídlo“ státotvorných socialistů – spočívá ve skutečnosti, že neučinili vůbec nic pro opravdovou emancipaci námezdně pracujících, ale jednali ve prospěch svých odporných a krátkozrakých zájmů. Pohlíželi na revoluci jako na prostředek, s jehož pomocí by mohli snadno zavalit proletáře těmi nejdemagogičtějsími sliby a poté, co je tak vtáhli do své autoritářské pavučiny, chtěli je zneužít, aby se po jejich hřbetech vyšvihli nahoru a zavedli v zemi svoji špinavou stranickou diktaturu. Když si uvědomili, že pracující nevěnují jejich demagogickým pletichám sebemenší pozornost, přiměli podvodem a zradou několik nezodpovědných elementů zorganizovat násilné demonstrace, do kterých vehnali neozbrojené námezdně pracující. Ani tyto jim nepřinesly žádný úspěch. Námezdně pracující byli poraženi a jejich krev tekla proudem kvůli lidem, kteří se drželi stranou. Vše výše zmíněné jen posílilo spojenectví pravicových socialistů s Alcalou Zamorou a buržoazií a přivedlo je na linii jdoucí nejen proti potenciálním levicovým diktátorům, ale rovněž obecně proti revoluci. Co se týče bolševických „komunistů“, přísluší ke stejné marxisticko-leninské škole jako jejich ruské protějšky, nejsou ničím více než jezuita a zrádci všech, kteří bojují proti Kapitálu za emancipaci proletariátu a chtějí zůstat věrni svým principům. Během španělské revoluce z roku 1931 nebyli a ani dnes ještě nejsou natolik silní, aby se jejich zrádnost projevila otevřeně. I tak ale provedli několik úspěšných provokací a rozšířili různé pomluvy, většinou nikoli proti buržoazii, ale svým politickým nepřátelům na levici. Tato skutečnost částečně osvětluje jak obtížné bylo očistit revoluční proces od buržoazních myšlenek a buržoazních vůdců, protože musel být veden simultánní boj s demoralizací, způsobenou zmíněnými „levicovými“ zrádci. Ti jednali nikoli v zájmu dosažení skutečné sociální svobody, spojující v sobě solidaritu a rovnost názorů všech, kteří se důsledně odpoutali od tíživé minulosti plné vykořisťování a právě v přítomném okamžiku směřují k novému světu, ale v zájmu diktatury.

Španělští anarchokomunisté a anarchosyndikalisté nesou zvláště velký díl zodpovědnosti za to, jak události proběhly především proto, že ustoupili ze svých základních principů, nesehráli v revoluci aktivní roli, nevyřvali iniciativu z rukou liberální buržoazie a není pochyb o tom, že se pohybovali na jí vymezeném parazitickém sociálním podkladu. Zejména si vůbec nepovšimli, jaké na nás klade doba nároky a rovněž podcenili rozsah prostředků, které měla buržoazie po ruce, aby neutralizovala či zlikvidovala všechny, kteří by se jí postavili do cesty.

Co zabránilo anarchistům, aby uskutečnili své teorie v praxi a přeměnili buržoazně republikánskou revoluci v sociální revoluci?

Především absence vyhraněného a detailního programu anarchistům znemožnila dosáhnout akční jednoty, která předurčuje stupeň rozvoje hnutí během revolučního období a úroveň vlivu na jeho průběh.

Za druhé: naši španělští soudruzi podobně jako mnoho jiných soudruhů v jiných zemích, považují anarchismus za chiliastickou církev svobody... Tento přístup jim pravidelně brání založit v pravý čas a na pravém místě praktické struktury naprosto nezbytné pro organizaci ekonomiky a sociálního života, jejichž úkolem je sjednotit mnohostranné vztahy každodenního a globálního boje námezdně pracujících. Nyní nebyli schopni splnit historickou úlohu, jenž v revolučních časech padá na bedra anarchismu. I přesto, že v očích námezdně pracujících se jim dostávalo značné prestiže, španělští anarchokomunisté a anarchosyndikalisté neuspěli ve svém úkolu popostrčit směrem k revolučnímu myšlení myslí pracujících mas, kolísající mezi sympatiemi k revoluci a maloburžoazními názory. Tito lidé měli být přeměněni na aktivisty, jednající v zájmu rozšiřování a obrany revoluce. Obklopeni relativní svobodou, anarchisté se podobně jako mnoho příslušníků maloburžoazie utápěli v nekonečných diskusích. Slovem i písmem se

vyjadřovali naprosto svobodně na všechna možná témata, uspořádali přemnoho shromáždění, na kterých odezněla dobrá vyjádření jejich myšlenek, ale přehlédli skutečnost, že lidé, kteří nahradili krále, celý tento čas využili k co nejušilovnějšímu upevňování své vlastní moci.

V tomto smyslu tak naneštěstí nebylo v pravý čas podniknuto vůbec nic, i když situace naléhala, příležitost byla ideální a okolnosti příznivé. V této chvíli se před španělskými anarchisty otevřely skutečné možnosti – daleko větší, než před ostatními revolučními uskupeními – v praxi začít uplatňovat strategii, jenž by je přivedla opět o krok blíže k revoluci. Počet členů CNT rostl závratnou rychlostí a konfederace se stala mluvčím všech námezdně pracujících a fórem, jehož prostřednictvím mohly najít svůj konečný výraz staleté tužby námezdně pracujících.

Aby naše hnutí mohlo sehrát ještě aktivnější roli, měla být buržoazie a její moc poražena a její vliv na revoluční hnutí úplně potlačen. Znamená to, že naši španělští soudruzi během revolučního roku 1931 v tomto ohledu nedosáhli vůbec ničeho? Jistě ne. Udělali vše, co bylo v jejich silách, aby přeměnili politickou revoluci v sociální revoluci. Hrdinsky nesli následky své práce a dokonce i nyní, když revoluce utichla, na mnohé z nich stále doléhá tíha represe. Všechny oběti však byly marné, neboť nebyly přineseny ve jménu odpovídajících cílů. Chtěl bych především ještě jednou zopakovat, že se tak stalo, protože anarchismus stále nemá soudržný a relevantní program, anarchistické aktivity se odehrávaly a stále odehrávají spíše uprostřed naprostého zmatku, než aby vyplývaly z taktické jednoty, předurčené a osvětlené jednotou teoretickou, společně sdíleným cílem. Právě kvůli těmto specifickým důvodům nebyli španělští soudruzi schopni sklídit plody své práce, což některé jedince s nejslabším přesvědčením přimělo vydat velebný „Manifest třiceti“ – mimochodem načasovaný docela špatně – ve jménu „zvýšeného smyslu pro zodpovědnost“ autorů. Nejodhodlanějšími a neaktivnějšími militanty jsou však ti, kteří své ideje pouze nerozšiřují, ale jdou do důsledků a jsou za ně ochotni položit život, ti kteří živoří ve špinavých kobkách a v podpalubí lodí, deportujících je až ke vzdáleným horizontům cizích zemí.

Takové jsou tedy v obecném přehledu nedostatky, chyby a opomenutí, osudové pro revoluční práci a spáchané španělskými levicovými uskupeními v rozhodné chvíli, jaká se v historii objevuje jen velmi zřídka a které přivedly španělskou revoluci do jejich současných obtíží. Všechny podobné skupiny nesou svůj díl odpovědnosti za nastalou situaci.

Jaké závěry z ní vyvodí státotvorní socialisté, kteří neumí být ničím jiným, než lokaji buržoazie, zatímco se snaží učinit z revolucionářů své vlastní sluhy, neumím říci. Co se týče revolučních anarchistů, věřím, že pokud chtějí v budoucnu ve Španělsku či kdekoli jinde zůstat ušetřeni opakování starých chyb – toho, že se ocitli v prvních liniích revoluce, aniž by měli přístup k prostředkům nezbytným k obraně revolučních výdobytků pracujících mas před zarputilými útoky buržoazie a nepřátel z řad autoritářských socialistů – mají skutečně mnoho podnětů k zamyšlení.

Revoluční anarchisté se samozřejmě nesmí uchýlit k bolševickým metodám, v jejichž pokušení se čas od času někteří octnou, a to dokonce do té míry, že nás pobízejí k navázání „úzkých styků“ s bolševickým státem (jak v pozdější fázi tvrdil „novátor“ Aršinov). Revoluční anarchisté nemohou najít v bolševismu vůbec nic: mají svoji vlastní revoluční teorii, která je již dnes velmi bohatá a zadává nám vzhledem k životě a boji pracujících mas úkoly zcela odlišné od bolševismu. Ten se snaží hrubou silou, rublem a bajonetem, proniknout do života námezdně pracujících v Sovětském svazu, přičemž úmyslně ignoruje jejich práva a dělá z nich poslušné otroky, neschopné nezávislého uvažování nebo jen pouhého pomýšlení na to, jaká je vlastně jejich situace a postavení jiných námezdně pracujících po celém světě.

Bez ohledu na stupeň oddanosti věci našeho hnutí nemůže žádný anarchista nebo anarchistická skupina uskutečnit výše zmíněné úkoly bez pomoci zvenčí. Všechny dosud proběhlé pokusy to potvrzují. Proč se tak děje, je pochopitelné: žádný jednotlivec ani skupina nemohou sami o sobě sjednotit naše hnutí ani v národním ani v mezinárodním měřítku. Tento mamutí a klíčový úkol může splnit pouze mezinárodní anarchistické myšlenkové fórum. Řekl jsem to již takřka před sedmi lety v Berlíně Rudolfu Rockerovi a Alexandru Berkmanovi. Dnes za svými slovy stojím ještě pevněji, právě dnes, kdy mnoho anarchistů otevřeně přiznává, že po celé řadě neúspěšných pokusů jak vytvořit něco praktického není jiná cesta, než konečně dospět k programu, který je v souladu se současnou dobou a našimi možnostmi,

následně svolat přípravnou konferenci a zapojit do ní neaktivnější militanty, oddané teoretické a praktické práci. Úkolem konference bude zformulovat teze, odpovídající na naléhavé otázky anarchistického hnutí a vyřčené v očekávání mezinárodního anarchistického kongresu. Ten by je dále rozvinul a dovršil. V době před konáním zmíněného kongresu by tyto teze představovaly konkrétní program a solidní startovní čáru pro naše hnutí, něco, nač můžeme odkazovat v každé zemi. Zachránili bychom tak naše hnutí před reformisty a hloupými úchylkami a vdechli mu sílu stát se předvojem současných revolucí.

Je pravda, že se v žádném případě nejedná o snadný úkol. Doufejme však, že se za něj zásadně postaví odhodlaní a solidarita těch, kteří ho chtějí splnit. Kéž se tak stane, protože naše hnutí by tím jen získalo!

Ať žijí bratrské sdílené naděje všech anarchistických militantů na uskutečnění tohoto velkého podniku – poslání našeho hnutí a sociální revoluce, za kterou bojujeme!

Francie 1931

„*Probuždenije*“ 30-31/leden-únor 1933, str. 19-23

Bibliografický doslov – Alexandre Skirda

Co se týče Machnových článků, vynechaných z této antologie, mohli bychom se například zmínit o jednom na téma rolnictva a bolševiků², ve kterém autor osvětluje (ve skutečnosti docela známé) socio-ekonomické rozdíly mezi bohatými rolníky – kulaky, středním rolnickým stavem – sereďnjaky, chudými rolníky – bednjaki a zemědělským proletariátem – batraky. Tyto kategorie měla bolševicko-stalinská politika rozvojového zemědělského kapitalismu z 20. let tendenci redukovat na dvě krajní polohy – kulaky a batraky – to vše ke škodě drtivé většiny rolníků. Dnes již víme, že v letech 1929-1934 tato politika eskalovala natolik, že vedla k naprostému odtržení rolníků od jejich půdy za cenu doprovodného a dosud podceňovaného holocaustu, který způsobil, že podle hodnověrných zdrojů stála „dekulakizace“ 15 milionů lidských životů. Poznamenejme, že až právě toto byl skutečný epilog za občanskou válkou, neboť genocida zasáhla primárně ty oblasti v Rusku a na Ukrajině – na Donu a Volze – které se nejvíce nepřátelsky stavěly k novému režimu. Výsledky naprosto stupidní války proti lidem obdělávajícím půdu byly extrémně reakční. Kulaci, představující dříve jen nepatrnou menšinu, byli nahrazeni Kulakem-státem, zatímco ti, kteří přežili vyvražďování – novokřtění „kolchozníci“ - což znamená zemědělství dělníci - byli za daných podmínek poníženi do role skutečných státních nevolníků. Machno naneštěstí neměl přístup k adekvátním informacím, vypovídajícím o této zločinné politice Stalina a jeho žoldáků, což jeho článek učinilo víceméně zastaralým.

Ve svém „Otevřeném dopise Ústřednímu výboru Ruské komunistické strany“³, který se objevil v roce 1928, Machno vyjádřil svoje pobouření nad dezinterpretací svých jednání s Belou Kunem během trvání druhé spojenecké smlouvy s Rudou armádou v září 1920. Další historickou záležitost objasnil v článku „Jak bolševici lžou“⁴. Odkryl pravdu o anarchistickém námořníkově Anatoliji Želežňakovovi, který v lednu 1918 dal singál k rozeznání Ústavodárného shromáždění. Machno jeho čin obhajuje a vysvětluje, že Želežňakov, černomořský námořník a delegát Kronštadt, sehrál v roce 1917 jednu z neaktivnějších rolí. Machno pouze vyjádřil své politování nad skutečností, že odvážný námořník, těšící se mezi svými kolegy velké prestiži, zároveň nedospěl k poznání nutnosti odmítnout Lenina i jeho „Radu lidových komisařů“, což „by bylo historicky důležité a pomohlo by včas strhnout masku z tváře katů revoluce“. V krátkém článku „Politika Anglie a světové úkoly revolučních námezdně pracujících“⁵ tvrdě kritizoval britský imperialismus a vyzdvihl myšlenku, že jeho plány vzhledem k revoluci a SSSR jsou zcela bezpředmětné, protože ve skutečnosti v SSSR „neexistuje svoboda slova, shromažďování ani tisková svoboda a svoboda zakládat nezávislé organizace pracujících“. Výsledkem je, že na Sovětském

² Dělo Truda, únor-březen 1928, č. 33-34, str. 7-9

³ Dělo Truda, červen-červenec 1928, č. 37-38, str. 10-12

⁴ Dělo Truda, březen 1927, č. 22, str. 12

⁵ Dělo Truda, července-srpen 1927, str. 10-12

svazu není nic, co bychom měli bránit, neboť pracujícím je co se týče jejich „práva na to být svobodní a nést zodpovědnost“ odepřena jakákoli spravedlnost.

Mohli bychom rovněž citovat Machnovu „Výzvu k anarchistickému černému kříži“, ve které zdůrazňuje potřebu pomáhat anarchistům perzekvovaným za své přesvědčení po celém světě a zvláště pak v Sovětském Rusku.

Pokud se chceme dostat k Machnově práci ve francouzském jazyce, musíme se obrátit na jeho Paměti - čítající zhruba šest set stran – což znamená najít nějakého nakladatele, který by je vydal, což se nám po několika bezvýsledných počinech dosud nepodařilo. Zdálo by se rovněž dobré co nejdříve vydat v novém překladu Aršinovu „Historii machnovského hnutí“ (Volinův překlad je občas nepřesný), což znovu závisí na dobré vůli případného nakladatele. Tyto dvě zmíněné knihy by se zcela jistě vzájemně nepřekrývaly a totéž se dá říci i o mé monografii Nestora Machna, která byla ve skutečnosti zamýšlena jako doplňující četba.

Nyní považuji za velmi naléhavé podat přehled o některých publikacích a nových informacích, které se ke mně dostaly po vydání mé knihy, plodu osmnácti let výzkumu a ověřování, tedy nikoli výsledku momentálního zájmu, což se dá prohlásit o většině k tématu se vztahujících prací. Obecně řečeno zde máme celou plejádu senzačních pohledů na některá obvinění a tvrzení, která skutečný význam machnovského povstaleckého hnutí spíše odsouvá do pozadí. To jej případ i publikace Pavla Litvinova (vnuka Stalinova ministra zahraničí), samizdatového (vlastním nákladem vydaného a tajného) textu nazvaného „Nestor Machno a židovská otázka“.⁶ Autor se snaží ukázat, že Machno nikdy nebyl antisemita, ba právě naopak: ve skutečnosti si zaslouží, „aby Židé jeho památku respektovali a ctili.“ Takový přístup by se mohl zdát poutavý, pokud by se ovšem nesnažil vecpat do dveří již zešíroka otevřených. Dokonce i bolševické historické práce odmítají zmíněné absurdní obvinění. Litvinov dále spojuje téma své práce ze znovuobjevením se židovské národnosti a dokonce i pokusem založit na Ukrajině židovský revoluční „Sion“! I přesto najdeme na práci některé pozitivní rysy, například způsob, jakým se Litvinov chápe příležitosti přiblížit hlavní vlastnosti a úspěchy machnovského hnutí, zejména jeho klíčovou roli v porážce bílých. Musím poznamenat, že podstatné zdroje, ze kterých Litvinov čerpá, byly vydány mimo Rusko. Některé pocházejí z ruských anarchistických časopisů a prací publikovaných ve Francii a Spojených státech ve 20. a 30. letech, což znamená, že se jedná o zdroje, kterým se přes všechno podařilo uvést věci na pravou míru. I když ponecháme stranou podivné nepřesnosti – jako například že Machno pracoval v Paříži jako promítač – Litvinovova kniha by měla být čtena, zvláště pak v Izraeli a židovskými čtenáři obecně, neboť mnoho z nich stále věří povídkám o Machnovi. Na druhé straně práce nemá co nového nabídnout západním čtenářům, majícím přístup k více vyčerpávajícím textům a pracem na dané téma a je tedy těžko pochopitelné, proč někteří francouzští a italské anarchisté věnovali Litvinovovi tak senzační publicitu.⁷ Možná je to proto, že po velmi dlouhou dobu zde panoval hlad po historických a teoretických studiích na téma anarchismu a zde leží vysvětlení, proč se mnoho anarchistů stalo „dychtivými zákazníky“ a nyní tleskají každému akademikovi nebo komukoli mimo hnutí, kdo ani nesdílí jeho ideje, ale vykazuje nějaký zájem o anarchismus.

Dostala se mi rovněž do rukou kopie dalšího ruského rukopisu, tentokrát se zabývajícího životem Leona Zadova-Zinkovského, velitele jednotky, která v srpnu 1921 tajně přepravila přes hranice do Rumunska těžce zraněného Machna. Autor rukopisu, jakýsi Jacob Gridin, se představuje jako bývalý člen NKVD (Čeka byla nejprve přejmenována na GPU a pak NKVD než přijala dnešní výmluvný název KGB), který emigroval do Izraele. Podle Gridina Zadov, po krátký čas velitel machnovské výzvědné služby, během svého rumunského exilu údajně kontaktoval GPU a prokazoval jí věrné služby. Tvrdí o něm zvláště, že vylákal kapitána francouzské kontrarozvědky do smrtící léčky na ukrajinském území a pak ho ve spánku zavraždil, to vše aby demonstroval GPU poctivost svých úmyslů a zajistil nejen sobě, ale i svému bratrovi rehabilitaci. V tomto krátkém špionážním příběhu se objevuje i postava jedné mladé pohledné zneužívané vdovičky, kterou Zadov osobně utěšoval. Jádrem celé věci spočívá v tvrzení,

⁶ P. Litvinov: „Nestor Machno et la question juive.“ 21 strojem psaných stran, datovaných 18. června 1982, Moskva. Text byl publikován časopisem „Vremja i my“ v Izraeli v č. 17/1983.

⁷ „A Revista Anarchica“, 8. listopadu 1983, Miláno

že Zadov od svých nadřízených v Moskvě údajně dostal rozkaz k likvidaci Machna, který se měl v roce 1922 nacházet v jednom z nejlepších varšavských hotelů. Ve skutečnosti si ovšem „užíval“ dlouhého a nepohodlného pobytu v místním politickém vězení. O Zadovovi se tvrdí, že úspěšně splnil svůj úkol a žil poklidně až do „špinavých“ stalinistických čistek v roce 1938, kdy sám upadl do pastí.

Protože o skutečném Zadovově osudu nevíme vůbec nic, otevírá se široký prostor pro nejrůznější přikrašlování. V celé práci se nachází mnoho nepravděpodobného a měli bychom především mít na paměti, že v bolševických studiích jsou Zadov a jeho bratr vykresleni jako vykonavatelé špinavé práce pro Machna a především jako ukrutní zabijáci bolševiků. Za druhé, bratři Zadovové byli uvědomělými anarchistickými militanty již od roku 1905, což jim vyneslo několik let v carském vězení a za třetí, opakovaně prokázali věrnost věci machnovského hnutí.

Vše výše uvedené způsobuje, že k podobným o nich vyprávěným absurditám se stavím velmi skepticky a dokonce se může jednat o záměnu s někým jiným. Mezi sovětskými emigranty židovského původu můžeme očekávat podobné postoje, protože značná část z nich jsou jako v Gridinově případě bývalí členové GPU nebo privilegovaní příslušníci státního aparátu a dalších složek režimu, či jejich děti nebo rodiče. Nemůže být řeči o tom, že bychom podobným dezinformacím a slohovým cvičením měli věřit, pokud si nebudeme zatraceně jisti, že existují nějaké dokumenty nebo hmatatelné důkazy, podepírající výše zmíněné bláboly.⁸

Ve své knize jsem se zmínil o existenci rukopisného souboru vzpomínek na Nestora Machna od Idy Mettové, členky skupiny „Dělo Truda“ od roku 1925 do roku 1928. Jedno malé nakladatelství dostalo „skvělý“ nápad vydat je ve formě 28 stránkové brožurky (z původních šest a čtvrt strany) s dodatkem několika dalších osobních poznámek o „radikalnosti Nestora Machna, ve které se ukazuje být zásadně moderní a prakticky i historicky překračuje rámec anarchistické ideologie. Co se týče Machna, není revoluce uskutečněním nějaké ideologie – dokonce ani anarchistické – ale věští konec všem ideologiím.“⁹ Dnes je tomu již několik let, co začalo být módní plýtvat slovem „ideologie“ na všechny strany, ale pokud pochopíme tento výraz jako obecný pohled na život a společnost, bylo by možná dobré porovnat výše citovaná a krátkozraká tvrzení s názory bohatě vyjadřovanými v Machnových pracech, jak jsou uspořádány v této antologii. Co se týče textu Idy Mettové, již jsem upozornil na jeho limity. Některé jsou až ponižující. Machno „žártil na Židy“, ale „sám od sebe byl přítelem Židů (?“), rovněž „nevražil na intelektuály“ a co jde více k věci, „žártil“ na kariéru generálů Rudé armády Buďonného a Vorošilova tak intenzivně, že „jeho hlavou se mu dnem i nocí honily myšlenky na to, že by sám mohl být generálem Rudé armády. Mě osobně ale nic takového neřekl.“ (!!!) Podobná „telepatická“ analýza velmi podřívá váhu takového svědectví a ve skutečnosti jej snižuje na úroveň naprosto nepodložených pomluv a pavlačových drbů, které raději měly zůstat nevyřčeny. Osobně znám Idu Mettovou a myslím, že bychom si ji měli pamatovat díky jiným, více k věci jdoucím pracím.

Nyní se dostáváme k nejzajímavějším bibliografickým novinkám. V mém Machnově životopise jsem se zmínil o existenci dosud nevydaných Volinových rukopisů, ke kterým jsem se nemohl dostat. Měla je ve svém vlastnictví Rosa Dubinská, vdova prvního nakladatele Volinovy posmrtně vydané práce „Neznámá revoluce“ a pak se jich násilím zmocnil Volinův nejstarší syn Igor Eichenbaum, tehdy zastávající politické názory velmi odlišné od svého otce. Na základě toho, co víme od Rosy Dubinské, v celé záležitosti sehrál pochybnou roli i historik Daniel Guerín. Ten mi však poslal své dementi, ve němž tvrdí, že „tato záležitost šla zcela mimo mne.“¹⁰ Beru na vědomí.

Rovněž jsem se dozvěděl, že v oběhu je několik kopií zmíněných rukopisů: jednu měl Daniel Guerín, druhou Historický sekretariát Francouzské anarchistické federace a konečně třetí umístil Leo Eichenbaum, Volinův druhý syn, do „Zvukového a obrazového archivu“, založeného Rolandem Fornarim.¹¹ Díky jeho laskavosti se i mě naskytla příležitost podívat se do známých Volinových neotištěných poznámek. Co se v nich skrývá? Především k mému ohromnému údivu doslov k „Neznámé revoluci“, který

⁸ Sedmnáctistránkový rukopis

⁹ Ida Mettová: „Souvenirs sur Nestor Machno“, Paris 1983, str. 25-26.

¹⁰ Dopis autorovi, 27. prosince 1982

¹¹ Adresa: 5 rue Caplat, 75018 Paris

všechna čtyři po sobě jdoucí vydání této knihy úmyslně vypustila. Tento text je přitom velmi významný – čítá 110 stran – a pouze jeho malá část, zabývající se setkáním Volina a Trockého v New Yorku krátce před jejich návratem do Ruska v roce 1917, byla použita Danielem Guerinem v posledním vydání jeho antologie „Ni Dieu, ni Maitre“. V souvislosti s tím, že Guerin rovněž dohlížel na tisk posledních vydání „Neznámé revoluce“, jsem se ho zeptal, proč byla kniha připravena o doslov, svoji integrální část. Guerin odpověděl, že se tak stalo na základě společného rozhodnutí jeho a Igora Eichenbauma, neboť bylo do očí bijící, že obsah doslovu by „snížil“ celou knihu. Poté, co jsem si jej přečetl, jsem dospěl k jinému závěru, protože se mi zdál perfektně zapadat do celkové psychologické a morální analýzy Volinovy osobnosti a přestože Volin chybuje, když popisuje světové události „od roku 1914 do září 1917“ jako „destruktivní fázi světové revoluce“, kvůli níž „konstruktivní fáze“ proběhla o mnoho rychleji, chybovat je lidské. Podle mne však v žádném případě není možné vycenzurovat z něčí posmrtně vydané práce její „doslov“, který by měl vyjádřit smysl celého díla. Doufám, že v některém budoucím vydání knihy bude tato mezera dobře a skutečně zaplněna. Soubor nevydaných rukopisů zahrnuje rovněž Volinovu korespondenci z období na sklonku jeho života, kde se dotýká mnou zkoumaného tématu. V dopise jistému Henrimu, datovanému 4.12. 1944 v Marseilles, se zmiňuje o jakémsi Frémontovi, který údajně „šířil pomluvy o jeho vztazích s Machnem.“ Frémont „slyšel osobně od Machna, že od jisté doby jsme nevycházeli tak dobře, jako dříve. Je to možná tím, že ho Machno proti mně nějak poštvál.“ a stejný Frémont údajně vznesl „směšné obvinění“ proti Volinovi, „že Machnovi ukradl nějaké dokumenty.“ Jako „formální a hmatatelný důkaz nesmyslnosti této kruté pomluvy“ Volin na svoji obhajobu uvádí tři argumenty.

1. Tvrdí, že „obětoval plně dva roky své práce v letech 1921-1923, aby mohla vyjít Aršinovova „Historie machnovského hnutí“ a dodává: „A skutečně míním 'obětoval', protože jsem svůj volný čas mohl věnovat vlastní literární produkci, jak na mě ostatní naléhali a jak jsem také chtěl.“
2. Choval značnou úctu k Aršinovovi, protože sám strávil s machnovským hnutím pouhých šest měsíců, zatímco Aršinov zůstal až do úplného konce a byl oproti němu „lépe kvalifikován napsat jeho historii.“ Volin ji později jednoduše použil, přidal k ní pár osobních vzpomínek a udělal z ní tu část „Neznámé revoluce“, která se zabývá machnovským hnutím. Pro každého zvědavého čtenáře by to měla být základní fakta, ale je dobré slyšet to říkat samotného autora.
3. Zmiňuje se o tom, že pracoval jako „vydavatelský redaktor“ na II. a III. dílu Machnových pamětí, které se v ruském jazyce objevily v letech 1936-1937. Následoval je francouzský překlad jeho předmluv k oběma dílům a část úvodu k dějinám machnovského hnutí, vypůjčená z „Neznámé revoluce“.

Volin končí svůj druhý dopis Henrimu z 11.11. 1944 přáním, že toto osvětlení „uspokojí zvědavost soudruhů“ a „dokáže (jim), že lži o mém údajném chování jsou pouze výplodem kruté a hloupé pomluvy, zakládající se na nevědomosti mnoha soudruhů o skutečném stavu věci.“ Nevíme nic bližšího o konkrétním obsahu oné „pomluvy“ a můžeme pouze vzít na vědomí Volinovy argumenty a ponechat na samotných čtenářích, aby je posoudili sami.

Chci se ještě zmínit zejména o způsobu, jakým Volin vysvětloval osud machnovských rukopisů: Machnova žena Galina Kuzmenko byla během německé okupace donucena spálit kufr s věcmi svého manžela a oznámila Volinovi tuto skutečnost ještě než v roce 1942 odjela do Německa. Poznamenejme, že to bylo něco naprosto bezmyšlenkovitého, mohla ho přece raději svěřit důvěryhodným přátelům nebo nějaké knihovně.

V dalších dopisech Marii Louise (Berneriové?!) Volin popisuje úplný příběh svých prací o Ruské revoluci, ve skutečnosti proces zrodu „Neznámé revoluce“. Slibuje také, že se objeví další práce o Machnovi, ale zároveň přiznává své problémy celou věc „řádně uchopit.“ Volin závisel na možném použití svých poznámek z přednášek o Machnovi z let 1935-1936. Jeho tuberkulóza mu zabránila tak učinit. Krátce poté ji podlehl a zanechal celý projekt ve stadiu poznámek a přípravných textů, což nicméně znamená něco okolo 236 stran, částečně strojpisem. Podívejme se na jejich obsah.

Text je nazván „Machno, příspěvek ke studiu na téma síly osobnosti“. Byl připraven v roce 1945, široce se zabývá Ruskou revolucí a poskytuje i autobiografické detaily o samotném Volinovi. Naším prvotním zájmem je skutečnost, že Volin zde odkrývá svoje vpisky do Aršinovy „Historie machnovského hnutí“. Aršinov se o záporných stránkách hnutí a samotného Machna zmínil právě na Volinovo naléhání poté, co mu autor řekl, že „zpracoval ohromné pozitivní stránky celého hnutí a i když existovalo pár nedostatků, tak ty ve skutečnosti takřka vůbec nic neznamenaly.“ (str. 31,45 a 126) Podle Volina musíme velmi litovat tohoto „přehlédnutí“ slabin hnutí, protože „podle jeho názoru slabiny převažují pozitivní stránky“. Tato kritika předurčuje styl přístupu k věci: Volin se pohybuje sem tam mezi vychvalováním a nejzahořklejší kritikou, například v letmé črtě Nestora Machna: „Byl nesmírně složitou osobností, ‘zamlženou’ by možná bylo to pravé slovo, svého druhu skvělým neotesaným géniem, oplývající vlastními chybami, hrubostí a chytrostí na úrovni geniality... Nepochybně ho musíme v Ruské revoluci počítat mezi takové osobnosti, jakým nikdy zcela neporozumíme, osobnosti, které navždy zůstanou pro historii poněkud ‘neuchopitelné’... Enormně pozitivní stránky existovaly vedle zásadně špatných vlastností...“ (str. 38)

V nedokončené kapitole nazvané „jádro věci“ Volin ostře kritizuje přítomnost „podivného pocitu nedůvěry, odsudku a opovržlivého nepřátelství, které může často vybuchnout do momentálních projevů nenávisti k intelektuálům i duševně pracujícím a ‘ne-rolníkům’... existujícího mezi ukrajinským rolnictvem a dokonce mezi rolníky obecně (a ve skutečnosti mezi manuálně pracujícími též) po celém světě.“ Následně odsuzuje „Obecně rozšířený a škodlivý zlovyk mnoha revolučních militantů... skrývat před ‘veřejností’ a obyčejnými členy tak dlouho, jak je to jen možné, slabé stránky, ‘stíny’, neúspěchy a nedostatky hnutí.“ Co se ale jeho týče, tak on se „zoufalým odhodláním a až do nejmenších detailů katalogizoval“ temné stránky Machnovy osobnosti. V roce 1938 „již měl ve vlastnictví slušnou řádku informací“, ale „mezitím, když jsem se přiblížil k zakončení mé práce (konec roku 1941), jsem již věděl o mnohu více...“ Můžeme se podívat nad těmito, jak autor sám přiznává, opožděnými odhaleními, přestože Volin strávil na přelomu let 1919-1920 v Machnově přítomnosti půl roku, nikdy „nevěděl vůbec nic o jeho osobním a intimním životě, co by mu dovolilo nahlédnout až do hlubin jeho osobnosti.“ Navíc Machno „nikdy neučinil ani to nejmenší gesto, aby s ním navázal přátelštější vztahy.“ Tak se tedy ve svém úkolu odtažnit Machnovu osobnost musel obrátit na svědectví Galiny Kuzmenko, Machnovy ženy, proti které se zdá se stavěli jistí „machnovští velitelé“, kteří uprchli do Francie (Machno je naneštěstí nikdy nejmenoval) a dívali se na ni jako na Machnův „přívěsek.“

Volin vykresluje velice pochvalný obrázek Machnových dobrých vlastností: „Měl bych říci rychlé a úplně pochopení pravdy, které odvozoval od obecné životní zkušenosti...Precizní, silný a nepolevující zájem o všechno, co v životě pokládal za důležité, ať ve svém osobním nebo obecně chápáném životě... Vlastnictví mimořádně pevné a osvětlující a nade vším stojící ideje je rovněž známkou geniality... Nekoněčná udatnost a slepá odvaha nejen ve vztahu k boji, ale životu obecně... Učinil život takovým, jakým jej chtěl mít. Měl zvláštní talent pro boj, čímž nemám na mysli vojenské nadání... nikdy neztratil sebeovládání a nepozbyl odvahy a choval se tak jednoduše a přesně a zároveň v souladu s jasnou a chladnou taktikou, dokud nedosáhl svého cíle.“ Nicméně jako „geniální muž“, jehož nervozita rovněž převyšovala normu, čím více Machno „chápal ze svých geniálních vloh, tím více také věděl o jejich krajních polohách.“ (str. 58-63)

A teď si vypijme kalich hořkosti. Volin poznamenává, že jeho a Machnova povaha se nesházely až do té míry, že když ho Machno v říjnu 1920 osvobodil z čekistického vězení, dlouho váhal, jestli se k němu má vůbec přidat a rozjet se na Ukrajinu. Machno měl dále podle něj otravný zlovyk pohrávat si se svým revolverem i při té nejmenší příležitosti, dokonce i s ním ohrožoval svého budoucího soudruha, možná proto, aby „vyzkoušel jeho odvalu (?)“, což se týkalo i ostatních členů sovětu machnovského hnutí. Především však Machno údajně na místě zastřelil nějaké dezertéry z fronty a povstalce vinné válečnými zločiny. Říká se o něm, že zabil některé lidi „aniž by o jejich případu cokoli věděl a bez toho, aby zjistil, jestli jsou vinni či nevinni.“ (str. 138) Pokud je na tomto tvrzení něco pravdy, pak nás tedy toto napomenutí udeří do očí jako nejvýraznější prvek Volinovy kritiky, protože co se týče zbytku, zdá se, že máme co do činění s jistou Volinovou posedlostí, pravděpodobně se odvozující od rozepří, které

spolu měli v emigraci – jak osobních (Machno obvinil Volina z nečestnosti) – tak teoretických (Volin podporoval Anarchistickou syntézu, zatímco Machno byl nadšeným stoupencem Platformy).

Mohl bych se rovněž zmínit o několika překvapujících nepřesnostech ve Volinových informacích – podle něj Machno zemřel o rok dříve, než se skutečně stalo a měl používat jako své skutečné jméno pseudonym Michiněnko, pod kterým se přihlásil po svém příjezdu do Paříže. Tyto zmatky a vzájemné obviňování můžeme patrně nejlépe vysvětlit pomocí okolností, za nichž Volin činil většinu z těchto poznámek: v Marseilles během německé okupace měl všechny důvody obávat se Gestapa a Petainovské „Milice“ a sám na svou kůži pocítil strasti a deprivaci pramenící z podzemního života. Mně se nicméně zdá, že klíč k animozitě mezi Machnem a Volinem se skrývá v kontrastu mezi rolnickým aktivistou a moralizujícím intelektuálem bez sociálních zkušeností, o čemž jsem se zmínil již dříve.¹² Zdá se, že ale Volin měl přeci jenom nějaký důvod k zahořklosti, protože se vzpomíná, že když v roce 1925 viděl v Berlíně Machna poprvé po několika letech, řekl mu, že „Aršinov, intelektuál a Machno, rolník, tvořili tým a nikdy se od sebe neměli odloučit“. Machno ho patrně neuposlechl¹³ a „hodil všechno za hlavu“ a „opil se snad ještě více než kdykoli předtím.“ Byl „nepochybně od přírody talentovaný génius, schopný aktivista a zarytě následoval jakýkoli cíl, který si předsevzal, člověk, který toho věděl velmi mnoho o životě a mohl se najednou zřítit ze svých nejvyšších stavů až do úplných hlubin, kde se z něj stala lidská troska“ (!)“ (str. 75) Podobně na Ukrajině odmítl Machno trpět Volinův „morální vliv“ (str. 142) a dal přednost „kamarile“, složené z části machnovských velitelů. Zejména co se týče Volina, tak Machno i přes všechny své kvality zůstal „ignorantským, nevychovaným a nevzdělaným chlapem.“ (str. 60), zvláště ve spojení s „averví vůči všemu, co nebylo rolnické. Sám byl stoprocentní venkovan, znal dopodrobna venkovský život a měl sklony kritizovat každého, kdo nebyl rolník. Neměl přílišnou důvěru v dělníky, protože ti byli podle něj takřčeně demoralizováni šíleným a zlým životem ve městech a továrnách, kde museli existovat vedle šéfů. Ještě menší důvěru měl k intelektuálům, ze kterých si tropil žerty. Bylo s ním tedy velmi těžké hovořit o nedostatecích organizace, protože se uchýlil k všemožnému posmívání, které vás uvedlo ve zmatek a nedalo vám žádnou šanci vyřešit záležitost tím či oním způsobem.“ (str. 143) Na jiném místě se Volin o součástech Machnova charakteru vyjadřuje ještě otevřeněji: „Slepá důvěra v rolnictvo, nedůvěra ke všem ostatním společenským třídám, jisté *opovržení* k intelektuálům, dokonce i anarchistickým.“ (str. 49)

To je skutečné „jádro věci“ a místo, kde Volinovi někdo šlápl na kuří oko! On, morálně nezpochybnitelný intelektuál, velice doufal, že bude moci jednat jako strážce čistého svědomí hnutí, aby ho udržel na „pravé cestě“. Machno ale namísto toho odmítl jeho nabídku, možná i posměšným způsobem, aby se jako pravý „mužik“ vrátil ke svým základním instinktům! Potvrzuje to fakt, že během pobytu v pařížském exilu Volin jednoho dne Machna nazval mužikem (což v jeho očích musela být urážka odpovídající označení za „nemyslicí zvíře“ či něco podobného) a k zahlazení tohoto excesu musel být svolán čestný anarchistický smírčí soud.

Ve skutečnosti z oněch 236 rukopisných stránek, údajně se zabývajících Machnem, jde k věci jen několik málo. Většina z nich uhýbá od tématu. Aby podpořil svoji kritiku, Volin cituje několik konkrétních příkladů, jichž byl očitým svědkem nebo účastníkem. Zbytek jsou pouhé dojmy, zprávy z druhé ruky a nesouvislé vyprávění Machnovy ženy, což všechno má vzhledem ke vznášeným obviněním jen velmi malou váhu. Pokládám za samozřejmé, že stupeň jejich důvěryhodnosti by se měl poměřovat vzhledem k intenzitě nepřátelství Volina k Machnovi. Bylo by pro něj možná lepší, aby detailně a nikoli jen v několika krátkých příbězích popsal celý čas strávený společně s machnovskými povstanci, pokud ho ovšem nestrávil zcela ponořen do svých kulturních aktivit, úmyslně se nevyhýbal chození mezi „mužiky“ a přímému rozmlouvání s nimi – pak by se tedy nemusel spoléhat na informace z doslechu. Mohl se rovněž zmínit o okolnostech předcházejících jeho příchodu do povstaleckého hnutí – byl to Machno osobně, kdo vyslal speciální oddíl, aby ho zachránil z rukou petljurovských partyzánů. Rovněž na Machnův popud a Machnovo naléhání byl po dobu několika měsíců voleným předsedou Revolučního vojenského sovětu

¹² „Nestor Machno, le cosaqu de l'Anarchie“, str. 323-326 a 358-360.

¹³ Možná, že on sám by nesouhlasil s takovou definicí anarchistické „svaté trojice“.

povstaleckého hnutí a opět Machno dosáhl jeho propuštění, které bylo jednou z podmínek, na nichž záviselo naplnění vojenské a politické dohody s bolševiky v roce 1920. Volin se rovněž zapomíná zmínit o tom, jak před čekistickým vyšetřovatelem učinil „prohlášení“ – mírně řečeno – kritické k machnovskému hnutí, které sovětsí historici několikrát použili k jeho diskreditaci.¹⁴

V podstatě nám všechny tyto nesouvislé črty, v nichž se to jen hemží obecnými soudy, do očí bijícím způsobem odhalují mnohem více o autorově osobnosti, než Machnově, což je pravděpodobně důvod, proč dosud zůstaly nevydány. Nicméně si tyto texty i přes viditelné nedostatky zaslouží, aby vešly ve známost, protože některé pasáže jsou rozhodně cenné pro hodnocení dobových událostí. Co se týče „skutečné“ Machnovy osobnosti – ta se rýsuje dostatečně jasně v jeho vlastních pracích – pamětech i novinových článcích – abychom mohli odmítnout spoléhání se na anarchistickou „pavlač“ v honbě za dalšími „senzačními“ objevy.

V kontextu této bibliografické poznámky se ještě chci zmínit o ústním svědectví historika Olega Koščuka, původem z Ukrajiny. Jeho matka byla internována v Polsku ve stejném táboře jako Machno a pamatuje si, že se ho jistí petljuristé pokusili zabít, pravděpodobně kvůli vzpomínkám na nějaké předchozí konflikty. V této chvíli jim ale vysoce postavení nacionalističtí předáci nechali vzkázat, že jakýkoli krok proti Machnovi bude považován za projev nepřátelství vůči ukrajinské věci. I přes politické rozdíly tak nakonec ke slovu patrně přišla i etnická solidarita mezi Ukrajinci z obou břehů řeky Dněpru.

¹⁴ Nevybírává kritika z jejich strany pokračuje. Poslední pochází od Semanova, který uvádí na podkladě toho, že Volin byl „redaktorem“ Machnových pamětí, že ve skutečnosti na Machnovi „parazitoval“. (S.N. Semanov: „Machnovščina a její pád“, in Voprosy Istorii, Moskva 1966, č. 9, str. 52, pozn. 81) Na tomto místě bych chtěl čtenáře upozornit na ještě jednu málo známou skutečnost. Volinův bratr Boris Eichenbaum (1886-1959) byl teoretikem „formalistické“ školy a později významným literárním kritikem za stalinistického režimu.

Nestor Machno
Boj proti státu a jiné eseje
květen 2000

proletarchiv

Vyjmuto z "Nestor Machno, Boj proti státu a jiné eseje; Paul Avrich, Anarchistické portréry; Gaston Leval, Anarchisté za mřížemi (léto 1921)". Druhé, opravené vydání

anarchistickaknihovna.org